

■ 19 Şubat
2016 Cuma
■ Sayı: 20
■ 3 TL

HAFTALIK
SİYASİ DERGİ

BOYUN
EGME

DİSK Genel Kurulu'ndan geriye ne kaldı?

DİSK'in kuruluş ilkelerden sıyrılma yolundaki adımları, Türkiye'de sendikal yapılanmanın ne denli kuşatma altında olduğunu göstermekle birlikte, kongrede açılan bayrak politik olarak örgütlenebilirse umut hala var demektir.

TÜRKİYE BU MU?

KOMÜNİSTLER NE YAPMAK İSTİYOR? | 'ARAP BAHARI'NIN EN BÜYÜK BAŞARISI | GERİCİLİĞİN
AB'SİNDEN 'VİTAMİN İĞNELERİ' | ABD'DE 'YAZI TURA' SEÇİMLERİ | 4 ŞUBAT GREVİ ÜZERİNE

GENİŞ MUHALEFET, DERİN MUHALEFET

Sosyal demokrasinin solunda, yüzünü düzen dışına dönmüş, devrimci bir muhalefet hareketi nasıl oluşturulabilir? Bu soru Türkiye solunda uzun yıllardır soruluyor, yanıtlanıyor. Bu sorunun geniş kesimler için özellikle 1991 seçimleri sonrası kurulan merkez koalisyonda yer alan, bu seçimlere bir demokratik koalisyon gibi girilmesini sağlayan Kürt vekilleri ihraç eden SHP'den sonra belirginleştiğini de ekleyebiliriz.

Sorunun en klişe ve en çok benimsenen yanıtı geniş bir muhalefet cephesi yaratmak biçiminde verildi şimdiye dek.

Aleviler, Kürtler, işçiler... Düzeltelim, Alevi örgütleri, Kürt Siyaseti, sendika(cı)lar vs.

Sol muhalefet geniş bir platform olarak kurulacaktı; düzenle, devletle ya da egemen sınıfla derdi olan güçleri biraraya getirecekti.

Bu platformun bir siyasal program oluşturması da kolaydı: Farklı dertler ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan talepler alt alta yazılınca hareketin politik programı ve dolayısıyla eylem çizgisi de belirliyordu.

Bu yaklaşım artık belirli koşullarda üretilen bir politik strateji olmaktan da çıkmıştır.

Ortalama sol siyasetçinin neredeyse bilinçaltına yerleşmiş bir muhalefet ve sol modelidir.

Buradan bir şey çıkmaz.

Çeşitli nedenleri var. "Program meselesi" bu nedenlerin başında geliyor. Hangi kesimlerin, hangi taleplerine, nasıl yanıt veriyor sorusunun değil; nasıl bir ülke, nasıl bir düzen istiyor sorusunun yanıtıdır siyasi program. Bir talepler listesinden farklı bir şey.

Ama bunu geçelim.

Asıl mesele, bugün bir "alternatif" oluşturmaya, mevcut siyasal güç dengesine bilmem kaçınıcı güç olarak eklenecek bir sol kitle partisi kurmaya değil, mücadele etmeye ihtiyacımız var.

Mücadele ise işçilerin, esnafın, Alevilerin ya da Kürtlerin "istekleri" ile değil, seçilen karşıtlıklarla belirlenir.

Değiştirmek için bu gerekir çünkü: Değişim çatışmanın ürünüdür. Köklü değişimler için olduğu kadar kısmi değişiklikler için de geçerlidir.

Muhalefet cephesini genişletmeye çalışmak iyidir hoştur da, bu sırada "derinleşmeyi" unutmamanın maliyeti büyüktür.

Bugün, bu ülkede en derin, en sivri biçimlerle hakkı verilebilecek bir mücadele hattı belirmiş durumdadır: Gericilikle mücadele!

Gericilikle mücadelenin toplumsal etki alanını genişletmenin, en geniş kesimleri kapsamasının yolu ise kesin, net, derinlikli mücadele hedeflerine çok somut şekillerde vurmaktan geçiyor.

Gericilikle mücadele, Alevinin bir ucundan, Kürdün bir ucundan, işçinin bir ucundan tutacağı bir kazan değil.

Gericilikle mücadelenin elbette çok farklı boyutları, çok farklı alanları, hatta farklı coğrafyalarda farklı yüzleri var.

Bu farklılıklar mücadeleyi bir "koalisyon"a değil bir toplumsal cepheleşmeye taşıyor.

Sorunların birbirine bağlanması, hatta savaş karşıtlığının, sermaye düşmanlığının, ekolojik duyarlılıkların bu mücadelede karşılıklarını bulması da derinleşmeden, net hedeflere, sivriltilmiş araçlarla vurmaktan geçiyor.

Komünistler bu çok somut ve çok tarihsel görevin hakkını vermek zorunda.

 KOMÜNİST PARTİ

Ruh çağırma seansları: 2002

ERDOĞAN DAHA FAZLA GERİCİLEŞTİRMEK, KENDİNİ LİDERE İTAAT ETMEYE MECBUR BİR KULLAR TOPLAMI YARATMAK ZORUNDA. BİRİLERİ DE BUNA KARŞILIK '2002 RUHU'NDAN BAHSEDİYOR. GERİCİLERDEN GERİCİ BEĞENMEK ZORUNDA DEĞİLİZ.

Bir süredir ortalarda görünmeyen *Radikal* liberallerinden Perihan Mağden, *Zaman*'a verdiği röportajda AKP içindeki kavgayı yorumluyor:

"Bülent Arınç'ın ilk çıkışını çok da ümitkâr bulmadım. Çünkü Arınç, belirli aralıklarla her zaman çıkar ve AKP için supap görevi görür. Normalde vurup kaçardı, bu sefer vurup kaçmadı. Bir de öyle bir gruba evrildiler ki Hüseyin Çelik, Suat Kılıç, Sadullah Ergin. Böyle olunca işi önemsemeye başladım. Abdullah Gül bu gruba dahil olmazsa çok büyük düş kırıklığına uğrarım. Bence o grubun doğal lideri olması gerekiyor. Demokrat sağ bir partinin ortaya çıkmasından başka bizi bu durumdan ne kurtarır. Ergenekon ideolojisinin eline düşmüş bir AKP sarmalından bizi başka ne çıkarabilir ki?"

Bir diktatör bozuntusunun başında olduğu yobaz çetesi memleketin başına çöreklenmiş, ülke savaşın kısıyında geziyor, birileri 3. Dünya Savaşı'ndan bahsediyor... Biz işi gücü bırakıp bu liberal kalemşorlarla mı uğraşacağız, diye sorulabilir.

Gericilikle mücadelenin bir ayağı da bu. Hijyen kurallarına pek de uyulmayan bir lokantanın ak pak giydirilmiş servis elemanları çünkü bunlar, takkelerini düşürmeden masamıza konan kirli yemeğin zararlarını ortaya çıkaramayız.

Sartre demiş "Liberal iğrenç bir sözcüktür". Rezil, diye çevirenler de var. İyi koku

almalarından da kaynaklanıyor olsa gerek bu sıfat. Liberaller neyin üstünde uçmaya başlamışsa bilelim ki orada yeni bir oyun tezgâhlanıyordu.

Cemaat'in de arkasında olduğu anlaşılabilir bu hizip henüz seçim olmuş, AKP tek başına iktidara gelmişken ve 3 yıldır (Gezi'den beri) bitmek bilmeyen badireler tam da atlatıldı diye düşünülürken boşu boşuna kendini göstermez. En azından Arınç gibi bir siyaset kurdu hesabını yapmadan adım atmaz. Bunu Erdoğan da görmüş olacak ki Arınç'ın çıkışının ardından topa eski bakanlar Hüseyin Çelik ve Suat Kılıç'ın da girmesiyle Abdullah Gül'ü hemen Saray'ına çağırıldı.

Sonrasında anladık ki o görüşme çok da sulh içinde geçmemiş ve Gül'ün başını çektiği hizip bundan sonraki süreçte AKP'yi "2002 ruhuna" döndürmek için çaba sarfedecekti...

Böyle diyor kulislere, akla yatkın. ABD'den, TÜSİAD'a, liberallerden, Kürt Siyasetine herkesin ortak dileği bu değil mi?

Erdoğan partide güce dayalı otoritesi olduğu muhakkak fakat "vizyoner" olarak AKP'yi bir arada tutacak "siyasi liderliği" tesis etmekte artık zorlanıyor. Yarını belli değil çünkü, Rusya ile savaş ihtimalinin bahsedildiği bir liderliğe

kimse tüm sermayesini yatırmaz. İpleri elden hiç bırakmak istemiyor o yüzden.

Diğer taraftan Gül-Arınç ekibinin -gericilikleri zaten cepte- karakter yok-sunu ve cesaretsiz olduğunu biliyoruz. Yoksa Erdoğan liderliğine bir alternatif oluşturun diye birçok yolun denendiği son birkaç yılda bu partiden bir değil birkaç parti çıkması beklenirdi ama olmadı. Garanti arıyorlar, risk almıyor, gerekli yerlere "biz buradayız" mesajı vermekten öteye gidemiyorlar.

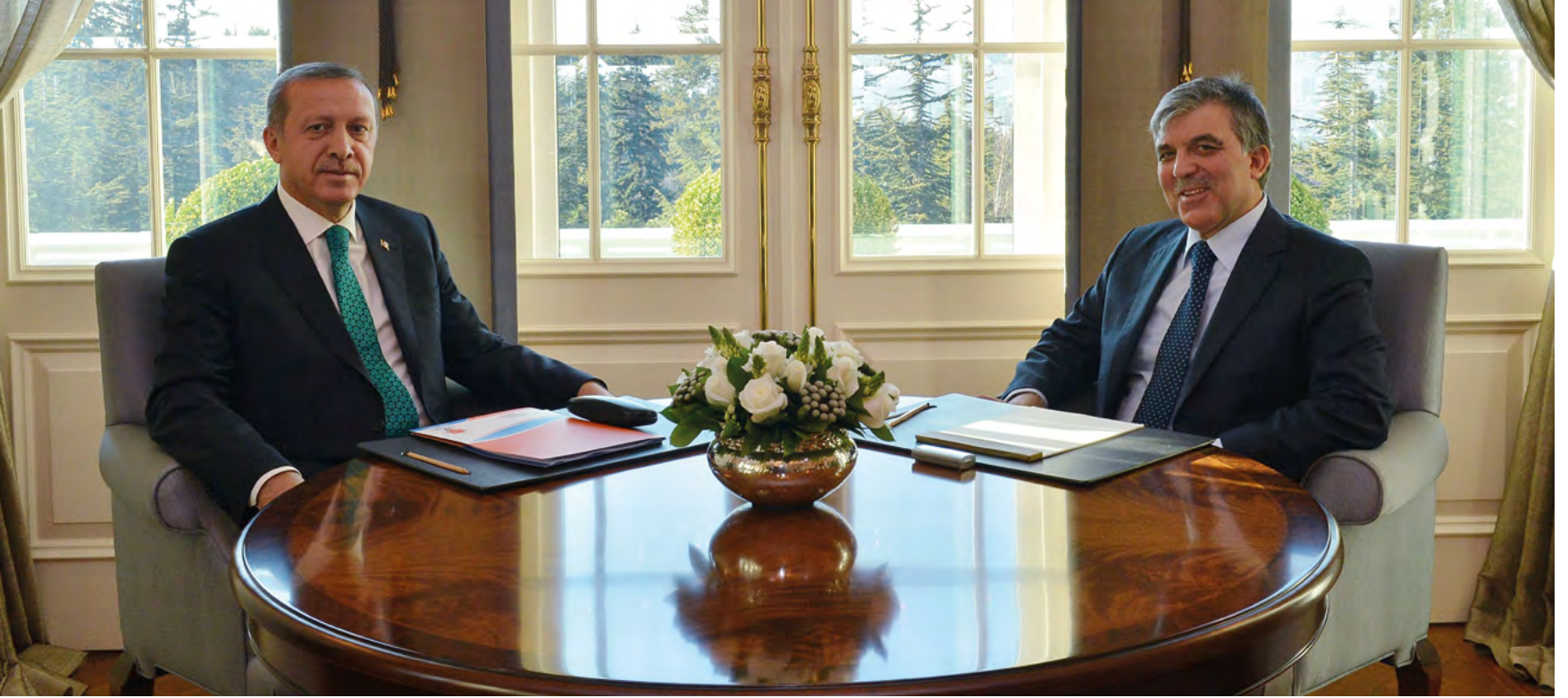
Gelin görün ki memleket buradan gelecek bir sinyale bile hayırhah bakar hale getirildi. Kadın düşmanı kırk yıllık gerici Bülent Arınç, Komünizmle Mücadele Dernekleri'nden Erdoğan'ın yol arkadaşı, Milli Görüşçü sinsi Abdullah Gül'den bahsediyoruz.

Yok daha neler deyip geçemiyoruz maalesef, ülkenin sıkıştırıldığı cendere bu. Gericilerden gerici beğen diyorlar!

GELDİYSEN 3 KERE VUR!

Peki neydi 2002 ruhu ve nereye kayboldu?

Eğer Türkiye İslamcılığı'nda bir rönesans bahsedeceksek 28 Şubat'ı dönüm noktası olarak almak yanlış olmaz. Hıristiyanlık gibi bir fikri tartışma yaşamadı elbette Türkiye İslam'ı bu süreçte (Siyasal İslam demek daha doğru

belki de), ama 28 Şubat'la birlikte yol haritasını güncelleme ihtiyacı duydu.

Kısa süre sonra AKP'yi kuracak olan, içinde Bülent Arınç, Abdullah Gül ve Tayyip Erdoğan'ın da olduğu yenilikçiler, Erbakan'a bayrak açtıklarında iki şeye özellikle dikkat ettiler: Emperyalizm ve sermaye ile daha uyumlu olacaklardı. Cümle liberalin, sermayenin ve emperyalizmin desteğini alan, bugün de parlatılan 2002 ruhu buydu ve bu ayrışmanın arka planında felsefi-ideolojik bir tartışma falan değil, hesapçılık ve pragmatizm yatıyordu. Kendileri için uygun zemin 1980 darbesinden bu tarafa özenle hazırlanıyordu zaten.

Bu iki kurala uyulduğu sürece de ülkenin gericileşmesine kimse ses çıkarmayacak, aksine 1. Cumhuriyet'in çözülüşü sürecinde olduğu gibi destekleneceklerdi. İstenen "uyumlulaşmış" bir İslam'dı.

OYUNUN KURALLARI

Ancak Erdoğan, oyunun kurallarını görmesini engelleyecek şekilde sonradan görmelere has bir ihtirasla iktidar koltuğuna yapışınca işler değişti. Sadece Türkiye'deki iktidarın değil, Ortado-

**BUGÜNE KADAR
BİRLİKTE
YÜRÜDÜĞÜ İTTİFAK
UNSURLARINA
ARTIK GÜVENEME-
YECEĞİNİ
ANLADIĞINDAYSA
TABANINA
SIKI SIKIYA
SARILMAKTAN
BAŞKA ÇARESİ
KALMADI.
KAÇINILMAZ
ŞEKİLDE GERİCİLİK
GAZINA ÇOK DAHA
FAZLA BASMAK
ZORUNDA ŞİMDİ.**

ğu'nun sultanlığının da altın tepside kendine sunulduğunu sanacak kadar rüya aleminde yaşıyordu çünkü. İki de bir söylüyor ya "bakkal dükkanı değil devlet yönetiyoruz" diye, devleti kasaba tüccarı kafasıyla yönettiği için işler çok kolay görünüyordu gözüne; hamaset dolu fikirleriyle "stratejist" Davutoğlu'nun kılavuzluğunda bölgeyi fethetmek için bir sebep yoktu.

Bu kadar yükselmişken, Arap Baharı'nın tıkandığı noktada değişen koşulları kabullenememesi şaşkıncı değil ama iktidara bu derece, her şeyi pahasına yapışması ancak can havli ile açıklanabilir.

MECBURİ İSTİKAMET

Bugüne kadar birlikte yürüdüğü ittifak unsurlarına artık güvenemeyeceğini anladığındaysa tabanına sıkı sıkıya sarılmaktan başka çaresi kalmadı. Kaçınılmaz şekilde gericilik gazına çok daha fazla basmak zorunda şimdi. Tüm ittifak unsurlarını kaybetmiş ya da güvenilmez hale getirmiş Erdoğan için iktidarının tek dayanağı ve şantaj unsuru bu gerici toplumsallık çünkü. Daha fazla gerici-leştirme, kendini lidere itaat etmeye

mecbur, varlığını onunla tanımlayan bir kullar toplumu yaratmak zorunda. Kalitesizliğin ve aptallaş(tır)manın boyutunu AKP medyasına birkaç gün gözatanlar hızlıca anlayabilir.

Ama Erdoğan gücünü abartıyor. Onu iktidara getiren çaresizce sarıldığı gerici sağcı tabanı değil, yukarıda saydığımız sermaye bloğu idi. O da farkında aslında, bir gözü hep dışarıda: Ben mi o mu, diye soracak noktaya kadar düştü. Bir burjuva iktidarının halk desteğini abartmaması gerektiğini kendi de biliyor. Bu nedenle tarihinde hiç olmadığı kadar emperyalizme yaranma ihtiyacı duyuyor. Eski danışmanının deyişi ile "deliğe süpürmesinler" diye.

O çaresizlikle şimdi tüm dünyayı savaşla tehdit eder hale geldi.

Bu tabloda Arınç ve Gül de kafasını uzatacak tabii, bazıları da çıkıp bunları "kurtuluş" umudu olarak gösterecek, ruh çağırma seanslarına başlayacak. İlanihaye iktidarda kalmayacağına göre hazret, onlar da sinsice sıranın kendilerine geleceği günü beklemeye koyulacaklar.

Türkiye kuyunun dibindeki çarpma noktasına yaklaştıkça, o büyük sarsıntıda ip hangi noktadan kopacak peki? Haziran bize bunun ipuçlarını veriyor. Gericilik karşısında sessizce biriken enerjinin ne kadar tehlike olabileceğini gördükleri için sürekli olarak buraya müdahale etme ihtiyacı hissediyorlar. Umut mu arıyorsunuz: İşte 2002 ruhu, yani Arınç, Gül belki Davutoğlu... Diyorlar!

CHP ve HDP mi? Belki de bu bahiste hiç anlamları olmadığı için aklımıza bile gelmemişlerdir. Bu iki partinin tek görevi, son yıllarda tekrar tekrar sınırdığı üzere toplumda biriken enerjiyi düzen kanallarına akıtarak soğurmak oluyor.

Türkiye bu kasaba tüccarlarının gericilik yarışına sığmaz elbette. Öyleyse Mağden'in sorusuyla bitirelim yazıyı: *Demokrat sağ bir partinin ortaya çıkmasından başka bizi bu durumdan ne kurtarır?*

■ Volkan Algan

Yine Ergenekon

Mağden'in "Ergenekon" suçlamasını da es geçmemek gerekiyor. Bu maymuncuk önümüzdeki dönem yine işlevlenecek anlaşılır. Geçtiğimiz günlerde Kürt Siyasetinden de benzer suçlamalar geldi. Önce Demirtaş "Saray, Ergenekon ve Ulusalcılarla anlaşma yaptı" dedi sonra Yüksekdağ konuştu "Bugün saraydaki zat Ergenekon atına binmiş, iktidar, başkanlık için şahlanacağını sanıyor. O at sırtından kimleri attı." Açıklamalar bıçak sırtı; Erdoğan'ı uyarıyorlar mı, suçluyorlar mı belli değil. Pazarlığa göre belli olacağını anlıyoruz.

Hem topu Ergenekon'a atmak, AKP ile birlikte oluşan kirli sicil de temize çekmeye yarıyor: AKP çok değişti çok, hep Ergenekon'dan!

Belki bir süre sonra Ergenekon'dan arındırılmış bir AKP ile yola devam edilir, tüm olanlar yine Ergenekon'a ihale edilir... Bu çuvalın içine neler konmadı ki bugüne kadar. Ergenekon suçlaması AKP ile bağları koparmamanın yeni yolu bu aralar...

'Besmelesiz çıkmam abi' muhalefeti...

AKP DİNSELLEŞTİRME HAMLESİNDE VİTES ARTIRIRKEN BU PARTİYE MEŞRUIYET ALANINI CHP VE HDP SAĞLIYOR. İKİ PARTİNİN AKP'NİN DİNSELLEŞTİRME ADIMLARINA KARŞI TAVRI "BİZ DE BESMELESİZ ÇIKMAYIZ" YA DA "YETMEZ AMA EVET" POZİSYONUNDAN ÖTEYE GİDEMİYOR.

Türkiye'de toplumunun dinsel kurallara göre yönetilmek istenmesinin AKP açısından birçok nedeni bulunuyor: Patronlar kârlarını katlarken emekçilerin din aldatmacasıyla sessizleştirildiği, çocukların 4+4+4 tezgâhından geçirilip dindar ve kindar nesillere dönüştürüldüğü, kadınların abluka altına alındığı bir tablo, AKP açısından tabii ki istenir. Peki, umut olarak pazarlanan düzen içi muhalefet, CHP ve HDP, AKP'nin ülkeyi günbegün gericileştiren adımları karşısında ne yapıyor? Sorumuz bu...

CHP VE LAİKLİK

Bundan 20 yıl öncesinde, Türkiye'nin Refah Partisi geleneğinin güçlü çıkışına sahne olduğu yıllarda, CHP'nin adının laiklikle anılmasının partiye zarar vereceğini düşünen isim bulmak oldukça zor olsa gerekti. Bunun TSK'nın pozisyonundan dönemin siyasi atmosferine kadar türlü nedenleri olabilir ama bir gerçeklik olarak durum buydu.

Ancak aradan geçen 20 yıl çok şey değiştirdi. AKP iktidarının 1. Cumhuriyet'i tasfiyesi CHP'yi de es geçmeyecek ve bu parti kuruluşla olan bağlarını "yenilenme" adıyla kesip atacaktı. Tarihi boyunca laiklikle oldukça sorunlu da olsa bir bağ kuran CHP, Kılıçdaroğlu liderliğindeki "yeni dönem"de laiklik kavgasının tamamen dışında kalmayı, tam tersi istikamette yol almayı tercih etti.

Bu tercih sonucunda CHP'liler dinselleş-

meyi "halkın değerleri" diyerek savunmaya çalışmaktan "üniversitelerde türban benim sayemde özgür", "CHP'liler besmelesiz sokağa çıkmaz" noktasına kadar geldiler.

Hatta öyle ki bir parti üyesi "CHP liderinin laiklik ilkesinden kaçır hale gelmesi" nedeniyle partiden ihraç edilmesi için başvuru bile yaptı. Yargıçlar Sendikası Kurucu Genel Başkanı Ömer Faruk Eminağaoğlu'nun ihraç talebi metninde yer alan "CHP ve bütün siyasi partiler, inanç sömürüsüne yönelmiş ve laiklikten kaçır olmuşlardır" ifadeleri, CHP'nin AKP Türkiye'siyle kurduğu bağın da somut bir örneği oldu.

AKP ile gericilik yarışına giren CHP yönetimi için artık laiklik kavramı neredeyse tamamen anlamını yitirirken dinselleşme bu partiye oy veren milyonlarca yurttaş için büyük bir sorun olarak kalmaya devam ediyor.

YİNE 'YETMEZ AMA EVETÇİLİK'

HDP ise dinselleşmeyi Kürt halkının temsiliyetini taşıma noktasında bir gereklilik olarak tarif ettiği için, bu konuda AKP ile adeta yarışır duruma geldi. Öcalan'ın Newroz'da verdiği "İslam Kardeşliği" mesajı zaten bu yönelimi açıkça gösteriyordu. Söz konusu AKP'nin dinselleş-tirme başlığın-

da attığı adımlar olunca, HDP durmaksızın "yetmez ama evet" diyecekti. "Medine Sözleşmesi" HDP lideri Demirtaş dahil hiçbir partili yöneticinin ağzından düşmezken, tüm sorunların çözümü için "şeriat" isteyen milletvekili de yine bu partinin üyesiydi.

Söz konusu "türbana özgürlük" olduğunda HDP, AKP'ye desteğini sunarken, 4+4+4'te düzenlemesi sessizlikle geçiştirilecekti.

AKP'nin toplumsal yaşamı dinsel kurallara göre düzenlemesi başlığında attığı belki de en kritik adımlardan biri olan "mesaiye cuma düzenlemesi" sonrası Demirtaş "Cuma günü insanların ibadetini rahat yapabilmesi için zaman ayırması makul, mantıklıdır. Mantıksız olan aynı anlayışın cemevine düşmanca yaklaşmasıdır. Cuma'ya gitmek isteyenler ibadetini yerine getirsinler, buna itirazımız yok, destekleriz" diyecekti.

AKP'nin damga vurduğu İkinci Cumhuriyet'in anayasası için çalışmalara HDP adına katılan Garo Paylan ise "dini inançları gereği pazar günü yapılacak pazar ayinine katılabilmesi için komisyon toplantısına ara verilmesini" isteyecekti.

AKP'nin Kürt illerinde sürdürdüğü operasyonlara karşı yapılan açıklamalarda dahi "gerçek İslam" tartışması yine bu partinin İstanbul Milletvekili Hüda Kaya tarafından dile getirilecek ve AKP'nin Kürt illerinde İslam'a karşı savaştığı söylenecekti. Öyle ki açılan hendekler İslam tarihindeki "Hendek Muharebesine" bile benzetilecekti.

■ Ali Ufuk Arikan

Gericilikle mücadelenin
neresindeyiz?

Komünistler ne

KOMÜNİST PARTİ MERKEZ KOMİTE ÜYESİ MEHMET KUZULUGİL'E ÖNÜMÜZDEKİ GÜNLERDE ÇOK KONUŞULACAĞI ANLAŞILAN GERİCİLİKLE MÜCADELE ÇAĞRILARINI KONUŞTUK. KOMÜNİST PARTİ'NİN BU KONUYA NASIL BAKTIĞINI VE KENDİSİNİ NASIL KONUMLANDIRDIĞINI ANLATMASINI İSTEDİK.

SoL Haber Portalı'nda yayımlanan "Diyanet Türkiyesinde kadınlar" söyleşi dizisinin konularından gazeteci Türey Köse "Laikliği daha çok konuşur olduk" demişti. Bir süre önce laiklik, aydınlanma başlıklarına bu- run kıvrımlar dahil, milyonlarca kişinin benzer düşüncelere sahip olduğu ortada. AKP karanlığı, Türkiye'nin yıllar geçtikçe daha büyük bir gericilik çukuruna doğru yuvarlanması kaçınılmaz şekilde aydınlanma, ilerlilik, laiklik başlıklarında bir hassasiyete ve arayışa neden oluyor. Muhalefet ise AKP Türkiye'sini çoktan kabullenmiş, ayak bile uydurmuş halde.

Diğer taraftan özellikle son dönemde yaptıkları açıklamalarla gericilikle mücadele konusunda sesini daha gür çıkaran bir Komünist Parti görüyoruz. Merkez Komite üyesi Mehmet Kuzulugil'le partinin ne yapmak istediğini ve şimdiden konuşulmaya başlanan "gericilikle mücadele çağrılarını" konuştuk.

Çok basit bir soruyla başlamak istiyoruz. Laiklik tehlikede mi?

Gerçekten oldukça basit bir soru bu. Bence artık laiklik tehlikede değil. Bunu kolayca kanıtlayabilirim. Yıllarca mitinglerde, salon toplantılarında güçlü bir biçimde tekrarlanan bir slogan vardı: Türkiye laiktir, laik kalacak. Kendi adıma o zamanlar da bu slogana ilişkin çelişkili duygularım vardı, ama bu slogan tam olarak laikliği savunmaya dönüktü. Milyonlarca insan laikliğin tehlikede olduğunu düşünüyordu. Artık kimse bu sloganı atmıyor. Laikliğin tehlikede olduğunu düşünmüyorlar. "Tehlike geçti" dedikleri için değil, artık herkes için açık: Türkiye Cumhuriyeti artık laik bir devlet değildir.

Türkiye'de tehlikede olabilecek bir laiklik de kalmamıştır.

Bu söylediklerim yanlış anlaşılmasın. "Geçmiş olsun, unuttun artık laikliği" gibi bir şey değil.

Tersine eskisinden daha umutlu ve iddialı olunacak bir

zamandayız.

Türkiye toplumu dini, siyasetten uzaklaştırmak, siyasal alanda dinin kazandığı mevzileri boşaltmak konusunda, "laiktir laik kalacak" dediği dönemlerden çok daha kararlı.

Üstelik "iyi kötü, eldekini korumaya bakalım" pozisyonunun yarattığı zaafı da bu tasfiyede önemli bir rol oynamıştı. Korunacak bir "eldeki laiklik" de kalmadı.

Nedir bu zaafı?

Bunların artık çok bilinen şeyler olduğunu düşünüyorum. Dinin siyaset alanına girmemesi gerekiyor. Bu gereklilik yine dinsel referanslarla savunulamaz. Bu yapıldı Türkiye'de. "Dinimiz de laikliği emreder" ya da "İslam'ın korunması için de siyasete alet edilmemesi gerekir" argümanı laik Cumhuriyet'in ilk adımlarında iş görmüş olabilir ama gericilik saldıran taraf olduğunda iş değişir.

Güncel örneklerini verebilirim, ama hem gerek yok hem de artık "yanlış yapılan şeyler"den değil doğrusunu nasıl yapacağımızdan konuşmak gerekir diye düşünüyorum.

Evet, aslında o soruyu sormanın zamanı sanıyorum. Artık "tehlikede bile olmayan bir laiklik"ten, Türkiye'ye laik bir ülke demeyeceğinden söz ettiniz. Komünist Parti'nin son dönemde, gericilikle mücadele cephesine yüklediği görülüyor. Laiklik burada önemli bir unsur olarak kendini gösteriyor. Komünist Parti ne yapacak?

İki büyük hedefimiz olmalı, bu cephede. Birincisi, dış politikadan ekonomi yönetimine, ulusal eğitimden, devletin kültürel alandaki kurumlaşmalarına dine dayalı yaklaşımların gayri meşru ilan edilmesi ve silinmesi. Türkiye siyaseti din ve mezhep tercihleri tarafından çizilen bütün çizgilerden arındırılmalıdır.

İkincisi, aslında andığımız dine dayandırılan siyaset tablosunun da uzantısı olarak toplumsal yaşamda dinsel düşünce ve inanışların tehlikeli bir

biçimde yayıldıkları alandan çıkarılması. Evlilik, sağlık, beslenme, kadın erkek ilişkileri, sosyal ilişkiler... Din, çoğu noktada bilimsel ve teknolojik gelişmenin ürünü olan "yol göstericileri" kovarak merkeze yerleşmiş durumda.

Bu iki büyük hedef çok somut, çok güncel ve gerçek mücadelelerle ele alınabilir.

Bu mücadeleler sadece laikliğin, akılcılığın ve bilimin terkettiği mevzileri tek tek yeniden kazanmaya yaramayacaktır. Her bir somut çatışma alanı gericiliğe karşı mücadelenin genel meşruiyetini besleyecektir.

Örnek verebilir misiniz?

Laiklikten söz ediyoruz. Başbakanın, Cumhurbaşkanı'nın sanki bir İslam Devleti imişiz de onlar da halife imiş gibi konuşmalarından rahatsızız.

Ama Diyanet İşleri Başkanlığı'nı neredeyse kabullenmiş durumdayız. Milyarlarca liralık bütçesi, artık dehşet verici bir etki alanına ve kendisine tanınmış yetkiye ulaşmış fetva mekanizmaları, iç ve dış siyasette pek çok bakandan çok daha etkili ve bağımsız duran başkanı ile Diyanet'e dokunmak zorundayız.

Bunu İslam diniyle, Müslümanlıkla kavga etmek olarak mı göreceğiz? "Aman ilişmeyelim, din karşıtlığı olarak gösterilir" mi diyeceğiz?

Bu çok somut bir mücadele. Diyanet yayınlarının ilkokullarda dağıtılmasını engellemeyeceksek, laik ve bilimsel eğitimden söz etmenin anlamı ne?

Zorunlu din dersleri, kimliklerdeki din hanesi...

"Türkiye dinsel kurallarla yönetilemez" bildirisini bir deklarasyonda buldu Komünist Parti. O zaman bu söylediklerinizin partinin, deklarasyonun somut karşılıkları için de adımlar atacağı anlamına geliyor.

Evet ve hayır. Komünist Parti'nin dinselleşme, laiklik ve aydınlanma mücadelesi gibi başlıklarda politik bir konumu var. Sınıfsal temeli olan bir konum bu.

Ama bu konumdan hareketle verilecek mücadelenin bir "parti kampanyası" olarak örgütlenmesi garip olur doğrusu. Komünist Partililerin, zorunlu din eğitimine karşı verilecek mücadelelerde öne çıkmaları, en büyük kararlılığın, en büyük özverilerin onlar tarafından sergilenmesi olması gerektir. Ama parti,

yapmak istiyor?

bu mücadeleleri "seçim kampanyasının" bir parçası olarak görmeyecek, örgütlülüğünü, siyasette artık daha da önem kazanmış olan zihin açıklığını, iç eğitim mekanizmalarını, verilecek toplumsal mücadelenin hizmetine sunacaktır.

Komünist Parti kendini biraz geri çekecek diye mi anlamalıyız? Ya da bu alanlarda Komünist Parti adıyla yer almayacak?

Bu bizim kıramadığımız bir çarpık ikilem. Bir yerde Komünist Parti olursa insanlar kaçar, korkarlar vs. Böyle değil. Böyle bir şey yok ve böyle düşünmüyoruz. Komünist Parti, mücadele alanlarında öncülük yapar, yön verir, bazen damgasını vurur. Bu onun iktidar yürüyüşünün, adlı adınca devrimci sınıfın ve emekçi halk kesimlerinin öncüsü olarak teklesmesinin de bir parçasıdır.

Ama parti, kendi tekeli oluşturduğu mücadele alanları oluşturmaya çalışmaz. Daha doğrusu bu bir örgütsel karar olamaz. Bazen gerçekten "değerli yalnızlık" bir tür tekel oluşturma anlamına gelir ama bu objektif ve öze dair bir durumdur.

Siyasal karşılığına geleyim. Parti doğru bildiklerini dayatan, kendi hareket alanını kendi doğruları ile tarif edip, sınırlarını çizen bir şekilde hareket etmemelidir. Doğrularımız bizim silahlarımızdır. Kullanınız. Toplumsal mücadeleye katılanlar bu silahların etkili olduğunu gördükleri ölçüde hem doğrularımızı kabul ederler hem de doğrularımız bir işe yaramış olur.

Çok temel bir örnek vereceğim; gericilik öyle bir noktaya geldi ki, sadece laikliği savunarak ona ulaşmak mümkün değil. "Yaşasın laiklik" acıklı bir kofluk barındırıyor. Sadece siyasal alanda dinin

kapladığı yeri gündem edinerek, siyasetteki dinselleşmeden kurtulmak mümkün değil. Laiklik artık sadece laiklik için verilen bir mücadeleyle kazanılamayacak. Toplumsal hayatın bütün hücrelerine, bilimi, akılcı düşüncüyü ve özgürlük tutkusunu kovarak yerleşen dinselleşmeye karşı bir aydınlanma mücadelesi vermek zorundayız.

Komünistler bunu verilecek mücadelenin sınır çizgileri olarak göremez. Yani "bunu anladıysanız, yürüyelim ama hâlâ kafanız 'laiktir laik kalacak' diye işliyorsanız, sizinle işimiz olmaz" diyemeyiz. Niye diyelim?

Vazgeçilmez olduğunu söylediğimiz şeyleri temsil ederiz. Zaten tespitimiz doğruysa, "aman milletin çoluğuna çocuğuna karışmayalım, din düşmanı olarak görülmeyle" kaygısı güden ama dinselleşmeye, gericiliğe karşı tepkili olan kesimler kısa sürede bazı mücadele alanlarını açmadan yol alınamayacağını görecektir.

Başta dönersem, Komünist Parti kendini geri çekmeyecek. Sadece (tersine de diyebilirdim) kendisini açacak. Türkiye'nin Komünist Parti'sinin temsil ettiği birikimi ve mücadelesi ile oluşturduğu tarihsel haklılığını bilen ve takdir eden geniş kesimlerin de beklediği bu. Komünist Parti'nin huzur bulacağı bir keskinlik içine kendini hapsedmesinden korkan dostlarımızı rahatlatacağız. Üstelik bu dostlarımız arasında bir ihtimal olarak bile uzakta tutarak karikatürize ettiğim "yalnızlık tercihi"ni haklı bulanlar da var.

Uzlamak pahasına şu iddiayı da ekleyeyim: Sözü ettiğim açılma Komünist Partililerin siyasal heyecanını da partizanlığımı da pekiştirecektir.

Kimliksizliğe, ideolojik bulanıklığı

besleyen bir örgüt düşmanlığına kafa tutmak için tabelacılık yapmak ise intihardır.

Bu konuştuklarımızın Komünist Parti'nin önünü açacağını söyleyebiliriz herhalde. Laiklik ve aydınlanma mücadelesi sol için aynı zamanda bir güç haline gelmenin de olanaklarını yaratıyor değil mi?

Topu ters köşeye yollamayı sevdiğimi düşünmeyin. Sadece bazı doğruların gerçekten işe yaradıkları için inceltilmeleri gerektiğini düşünüyorum. Özü dileyerek, bu saptamaya kısmen itiraz edeceğim.

Sol'daki "buradan yürürüz" mantığının siyasetin doğasında olan bir oportünizmin devrimci siyaseti bozması anlamına geldiğini düşünüyorum.

Birincisi, "bugün toplumsal çatışmanın bam teli laiklik, buraya yüklenmek lazım" biçimindeki düşünce tarzı, siyasal mücadelenin zaman ve mekân boyutundaki bütünselliğini kaçırıyor. Somut örnekleri de ortada. 15 yıl önce "türbana özgürlük" demagogisinin arkasına takılan demokrasibilik, bugün "gericiliğin bu kadarı da fazla, laiklik istiyoruz" diyerek ortaya çıktığında bazı ezberleri yine gelip diline takılıyor.

İkincisi, düzenin bu kadar tıkanıp, gericiliğin ve piyasacılığın insanlık düşmanı yüzünü bu kadar sergilediği, radikalizmin kendisini neredeyse bir zorunluluk olarak dayattığı bir durumda, solun "ne yaparsam iş yapar" diye düşünmek yerine kendi işini yapması lazım.

İki gün önce Enver Aysever'den duyduğum bir cümleyi tekrarlamak istiyorum: Biraz da içinden geleni yapması lazım solcuların.

LAİKLİK ARTIK SADECE LAİKLİK İÇİN VERİLEN BİR MÜCADELEYLE KAZANILMAYACAK. TOPLUMSAL HAYATIN BÜTÜN HÜCRELERİNE, BİLİMİ, AKILCI DÜŞÜNCEYİ VE ÖZGÜRLÜK TUTKUSUNU KOVARAK YERLEŞEN DİNSELLEŞMEYE KARŞI BİR AYDINLANMA MÜCADELESİ VERMEK ZORUNDAYIZ.

'Arap Baharı'nın en büyük başarısı

ORTADOĞU'NUN SON 40 YILI, SÜREKLİLEŞMİŞ BİR DİNSELLEŞME VE "HÜR TEŞEBBÜS"ÜN KUTSANMASI İLE GEÇMİŞTİR. DOĞRUSU, "ARAP BAHARI" NIN EN BÜYÜK BAŞARISI, BU ANLAMDA DİNCİLİĞİN VE PİYASACILIĞIN SORGULANAMAZ HALE GELMESİNİ SAĞLAMASIDIR. TIPKI TÜRKİYE'DE AKP'NİN YAPTIĞI GİBİ!

Bir zamanlar Ortadoğu'da ABD'nin en önemli iki müttefiki sayılan İran Şahı ile Suudi Kralı Faysal'ın mektupları var. Birbirlerine "kardeşim", "majesteleri" diye hitap eden iki Amerikancıdan "laik" olanı, Şah, Faysal'a 60'lı yıllarda "modernleşmesini", karma eğitime geçmesini, kadınların mini etek giymesine izin vermesini, diskolar açmasını tavsiye ediyordu. Ve ekliyordu: Bunları yapmazsan tahtta kalacağının garantisini veremem.

Faysal'ın verdiği cevap, bugünü-müzü de özetliyor aslında. Şah'a "Siz Fransız Şahı değilsiniz" diyen Suudi Kralı, İran'ın nüfusunun yüzde 90'ının Müslüman olduğunu öne sürüyor ve "bunu unutmayın" diyordu. Bu hikâyeyi anlatan "cihat prensi" Bender bin Sultan ise, tarihin Suudileri haklı çıkardığını söylüyordu.

Konunun elbette Ortadoğu halklarının yüzde kaçının Müslüman olduğu ile pek az ilgisi var. Suudi gericiliği bir tarafa, İran İslam Cumhuriyeti'nin

kurulmasına neden olan olaylar dizisinin arkasında, İran'a yönelik neredeyse 100 yıllık emperyalist müdahalelerin, İran toplumunun yaşadığı sorunların arkasında emperyalizme bağımlı İran kapitalizmi değil de, modern yaşam tarzının ve sekülerizmin yattığına ilişkin kanaatin örgütlenmesi de yatıyordu. 70'li yıllarda yeniden doğuşunu yaşayan siyasal İslam'ın tüm Ortadoğu'da bulduğu deliklere girmesi, ABD'nin bölgedeki sömürgecilik sonrası ulusları bir türlü rahat bırakmamasının doğrudan sonucuydu.

Ortadoğu'daki (Türkiye dahil) Amerikancı rejimlerin bir taraftan laikmiş gibi yaparken, beri yandan dinci örgütlenmelere alan açması, bir taraftan "milletin babası" rolünü oynarken diğer taraftan ekonomiyi liberal talana ve yabancı sermayeye açması, bugün geldiğimiz noktanın özetidir aslında. Ortadoğu'nun son 40 yılı, süreklileşmiş bir dinselleşme ve "hür teşebbüs"ün kutsanması ile geçmiştir. İslam'ın bağrındaki "ticaret" cevheri keşfedilirken dinci şirketler semirilmiş, toplumsal alanda ise işçi sınıfı ve başka halk katmanlarına karşı dini ideoloji bizzat patron sınıfı ve emperyalizm tarafından kullanılmıştır.

'KAPİTALİST KARDEŞLİK'

"Arap baharı" denen süreç için de benzer bir şey söylenmelidir. ABD'nin uzun süredir yatırım yaptığı "Müslüman Kardeşler" şebekesinin iktidar döneminde, IMF ile ilişkiler, özelleştirme yanlısı politikalar devam ederken, dinselleşmenin gazına basıldı, mezhepçilik güçlendirildi. Dünyanın önde gelen sermaye

yanlısı medya organları, Kardeşlik'in ne kadar da "kapitalist" olduğunu ballandıra ballandıra anlatırken, Mısır'da Mursi'ye oy verme çağrısı yapıyordu. Kardeşlik'in iktidardan uzaklaştırılmasının ardından olanlar, "kendileri hapiste/mezarda ama fikirleri iktidarda" sözünü kanıtlıyordu. Gerek Sisi, gerekse de Nida Tunus yönetimleri İhvan'dan aldıkları ekonomi politikalarını devam ettirirken, İslam'ı siyasetin ve toplumun bir parçası haline getirmek için büyük çaba sarf ediyor. Doğrusu, "Arap baharı"nın en büyük başarısı, bu anlamda dinciliğin ve piyasacılığın sorgulanamaz hale gelmesini sağlamasıdır. Tıpkı Türkiye'de AKP'nin yaptığı gibi!

Bitirirken baştaki hikâyeye dönersek, şu düşünce Suudi Arabistan ve emperyalist ağabeyi ABD'ye özgü değil: "Çoğunluğu Müslüman olan bir toplum ultra-muhafazakâr, laik olmayan bir rejimle yönetilmelidir." Bu, Türkiye'deki liberal-dinci koronun sayıklamalarından tanıdık gelecektir. Oryantalizm ile "post-kolonyal" akademik çorbayı bir arada bulunduran bu argüman, Ortadoğu'nun değişmezliği, hareketsizliği, hatta muhtaçlığını ortaya koyuyor. Şah'ın Faysal'a söylediklerini tersine çevirerek yazmak mümkün. Emperyalizm ile Ortadoğu'daki gerici rejimlerin ilişkisi düşünüldüğünde, gerçeğe daha yakın, hatta: "Majesteleri, kız ve erkek çocuklarının okullarını ayırın. Kadınlara mini etek giyme izni vermeyin. Modernleşmeyin. Yoksa tahtta kalacağınızın garantisini veremem."

■ Erman Çete

Gericiğin AB'sinden 'vitamin iğneleri'

**BİZİ İLGİLENDİREN MESELE ŞU: ABD'YE YAKIŞTIRILAMAYAN
"ÖZGÜRLÜKÇÜLÜK VE DEMOKRATLIK", NEDEN AB'DEN
ALINAMIYOR? NEDEN AVRUPA VE YAKIN ÇEVRESİNDEKİ SOLDA
BÖYLE BİR YANILSAMA HÜKÜM SÜRÜYOR?**

ABD'nin foyası ortaya çıkmalı çok oldu, insanlar epey bir zamandır, sol gerilemesine rağmen, ABD ile demokrasi ve özgürlüğün herhangi bir bağlantısı olmadığını, hatta tersine, ABD'nin olduğu yerde özgürlük ve eşitlikten söz edilemeyeceğini, sadece Amerikancı zenginlerin çıkarlarının korunacağını açıkça söyleyebiliyorlar. Özellikle geniş ve yoksul Ortadoğu'da ABD'ye bakış böyle. Bunun Lenin'in çağ açan ve hâlâ yol gösteren küçük hacimli "Emperyalizm" kitabı ile örtüştüğünü söyleyebiliriz. Malum, Lenin orada, emperyalizmin dışarıya karşı saldırganlık ve içeride de gericilik anlamına geldiğini yazmıştı. Bugün baktığımızda, ABD'nin dışarıda saldırganlığa ve içeride de tam boy bir gericiğe ve baskıya karşılık geldiği, dünyadaki sol ve sola eğilimli çevrelerin değil, pek çok İslamcı çevrenin bile görüşü. Gericiğin ve baskının tek adının faşizm olduğunu kim ileri sürebilir? "Tekelci demokrasi" bir başka kapitalist baskı rejimi değil midir? Öyledir.

Öyledir de, Avrupa Birliği'ni ABD'den ayırma hali hâlâ devam ediyor. Neden?

'BONCUK' BULANLAR

Solda bu zihniyetin bir türlü gerilememesi, büyük ölçüde sol liberalizmle, daha doğrusu, "tekelci demokrasiye mutlaka boncuk bulanların" etki alanıyla ilintili. Daha doğrusu AB'de dizginleri elinde tutan elitler, hadi "Avrupa siyaset sınıfı" diyelim, dünyada Batılı değerlerin tartışılmaz otoritesinin dinsel bir çekicilik halinde ve demokrasi tartışmaları üzerinden bağimli yoksulların damarına zorla zerk edebiliyor. "Amerikan İmparatorluğu" karşılıksız trilyonlarca dolar ve o karşılığın garantörü rakipsiz bir askeri güç üzerinde yükselen dünya liderliğini, epey tüy dökerek de olsa, kısmen bu Batılı değerlerin yüzü suyu hürmetine koruyor. Ancak emperyalist-kapitalist sistemin kutupları, biraz fazla sadeleştirerek sıralarsak; ABD, AB, Rusya ve Çin, diğer değişken müttefikleriyle birlikte, birbirlerinin

ayağına basarak ölümcül sorunlara çözüm aramak zorunda kalıyorlar. Emperyal güçler çok kutupluluğun çapaklarına takılabiliyor.

Bizi ilgilendiren mesele şu: ABD'ye yakıştırılamayan "özgürlükçülük ve demokratlık", neden AB'den alınmıyor? Neden Avrupa ve yakın çevresindeki solda böyle bir yanilsama hüküm sürüyor?

Oysa tersini gösteren o kadar çok örnek var ki. Bunlardan biri hafta başında Almanya-Türkiye-Suriye hattında yaşandı. Almanya Avrupası, en son Başbakan Merkel'in güvenli bölge açıklamasıyla gerçek yüzünü açık etme ihtiyacı duydu. Avrupa demokrasinden barış, özgürlük ve hatta ekme bekleyenler, "güvenlikli bölge" şikesiyle, hegemonların aslında neyin peşinde olduğunu görmüş oldu. Burada Almanya'nın, bizdeki genelkurmay başkanlığına karşılık gelen, eski genelkurmay başmüfettişi ve NATO'nun en üst düzeyde yöneticilerinden Harald Kujat'ın temkinli ve topyekûn savaş tehdidinde dikkat çeken açıklamaları, bambaşka bir hat çizilmesini gerektirmiyor. Ankara'yı sert bir dille eleştiren Kujat, gerçi Rusya'nın askeri harekâtı sayesinde barışın yaklaştığını söyledi ve bu görüşüne elitlerden ciddi bir destek aldığı görüldü. Ama eski NATO Askeri Komisyonu Başkanı'nın, demokrasi, özgürlük ve eşitlik gibi kavramlar nedeniyle değil, Ankara yüzünden korkunç bir dünya savaşının patlak verebileceğini gördüğü için topa girdiği söylenebilir.

Yani Merkel'in eli de çok rahat değil. Bir gericilik yuvası olarak AB'de birbirinin üzerine çizen kapitalist

hesapların sonu gelmiyor.

Şu açık: Suriye'nin kuzeyinde uçuşa yasak ve mülteci kampları içeren bir güvenli bölge oyununa, ki Suriye'nin açıkça ve savaş yoluyla işgalidir, Angela Merkel'in razı olabileceği ortaya çıktı. Başbakan rolündeki Davutoğlu ve onun hükümetteki adamları, Merkel'in şimdilik destek verdiği bu talebe diğer merkezlerden de yeşil ışık yakılması umudu taşıdıklarını belirttiler. "Özgürlük ve demokrasinin" nereden ve hangi kılıkla geldiği bir kez daha ortaya çıkmış oldu.

Almanya Başbakanı Angela Merkel'in açıkça savaşan tarafların saldırıda bulunamayacağı bir uçuşa yasak ve güvenli bölgeden yana olduğunu açıklaması, Ankara'nın yerde ararken gökte bulduğu bir armağandı. Merkel, Esad karşıtlarıyla Esad destekçileri arasında böyle bir uzlaşma olmasına sevineceğini de sözlerine ekledi. Alman medyası, Ankara hükümetinin bunu yıllardır istediğinin altını çizdi: Erdoğan rejimi, Suriye'nin kuzeyinde uçuşa yasak bölgede kara kuvvetleri tarafından güvence alınmış bir alan için yıllardır adeta yalvarıyor ve her türlü provokasyonu da eksik etmiyordu.

İPLER ELDEN KAÇTI

Şimdi böyle bir tampon bölgenin hem Türkiye'ye hem de Avrupa'ya mülteci akını önleyeceği savunuluyor. Berlin'in kısmen bu işe aklının yattığı söylenebilir. İsmi verilmeyen bir Türk bakan, bir Alman gazetesine, "Top yuvarlanmaya bir başlasın yuvarlanırken büyüyecektir" demiş. Kar topunun yuvarlanma yuvarlanma bir çığa dönüşeceğine inananların, yani Emevi Camii'nde namaz kılmaya meraklı Türk gericilerinin, Berlin'de destekçileri olduğu anlaşılıyor. Ama bu işlerin sadece destekçilerle yürümeceği de biliniyor. Harald Kujat'ın tepkisi, "temelsiz" bir tepki değil çünkü.

AB'den demokrasi ve özgürlük, hatta sosyal adalet bekleyenlerin, nasıl kirli bir gericilik yuvasıyla karşı karşıya olduğunu bu küçük örnek de göstermiş oldu. Peki, devrimci ve "sınıfçı" sol dışında bunu görmeye niyeti olan var mı?

Savaş, bir AB ürünüdür. AKP, bir AB ürünüdür. ABD'nin bu konularda AB'yi frenlemesi mümkün değildir. Berlin mülteci meselesinden çekiniyor olabilir, ama AB elitleri ipleri ellerinden kaçırılmaz oldu. Tıpkı Türkiye'deki gibi...

Sahnede sosyalizm için bir odak yoksa, gericiğin gericilikle sürüşmesinden ilerlilik çıkmaz.

■ Osman Çıtsay

KEMAL OKUYAN

Gericilikle mücadele

Gericiliğin bin bir türü var aslında. En önemlisinden başlayalım. Çürümüş ve çürüten, asalak bir sınıfın bencil çıkarlarına dayanan bir toplumsal düzeni savunan kişi gerici- dir. Aşılmış, çağdışı ve yıkılması gereken körü körüne bağlılıktan söz ediyoruz. Buna gericilik denir elbette. İnsanın geleceğini kapitalizme hapsetmek, onu doğal ve kaçınılmaz bir düzen olarak görmek, gericiliktir.

İnsanlık tarihinde bilim, sanat, düşün alanındaki gelişmelere, sıçramalara düşmanca bakanlar, geri ve karanlık olandan yana tavır alanlar, geri olanı fanatikçe benimseyenler gericidir. Tarihte neyin ileri, neyin geri olduğu iddia edildiği gibi soyut değildir, açık-somut kriterleri vardır. Bu kriterlere rağmen gelişkin olanı değil, çağdışı olanı savunmak kuşkusuz gericilik diye adlandırılmalıdır.

“Sınıf mücadeleleri tarihin motorudur” der Marx. Sınıf mücadeleleri hemen her düzlemde birbirine karşı taraflar yaratır. Verili bir dönemde daha ileri bir sınıfa karşı, “eski”yi temsil eden bir sınıfı ya da onların temsilcilerini, gericiliktir. Jöntürlüklere karşı Abdülhamit’ten, Mustafa Kemal’e karşı İstanbul hükümetinden yana olanlar gericinin dik âlâsıdır.

İleri olanla geri olanın her daim sürmekte olan kavgasından söz ediyoruz ve burdaki konumlanışlara göre siyasal aktörler gerici ya da ilerici oluyorlar.

Demek ki, gericilikle mücadele sınıf mücadelesinin bir parçasıdır.

Tarihsel ilerleme fikri, tarihin tekerleklerinin sınıf mücadelelerinde ileri olanın geri olanı alt etmesiyle döndürüleceği gerçeğine dayanır.

Bu anlamda gericiliğin türleri vardır ama bu türleri birbirine bağlayan, onların ileri olanla geri olan arasındaki mücadeledeki tavırlarıdır, bu da her durumda sınıfsal bir pozisyonudur.

İlerlemeden yana olmayan herkes gerici değildir. İlerlemeye karşı aktif bir mücadele geliştiren, ilerleme düşüncesi-ne düşmanlık, gericidir.

Ya da kişilerden bağımsız olarak belli bir davranış, konuşma, tavır ya da eylem gerici olarak nitelenebilir.

Söz gelimi, onca gericinin boy gösterdiği ülkede Deniz Baykal’ı özel olarak “gerici” diye adlandırma gereksinimi duymayabilirsiniz. Ama bu zatın Suriye’nin Halep kentine ilişkin olarak “orası Sünni yerleşimidir, oldu bittilere izin verilmez” diye tanımlaması düpedüz gericiliktir. Mezhep ayrımlarını kışkırtmak, ülkeleri, kentleri dinsel inançlara göre tasnif edip buradan siyasal sonuçlar

çıkarmak, gericiliktir.

Şeyh Sait ve Said-i Nursi savunuculuğu kimin ağzından dökülürse dökülsün, gericiliktir. Bu şahsiyetlere gerici demek ne elitizmdir ne de kemalizm. Ne demiştik; dönemin saflaşmasında geri olan bir sınıfın çıkarlarını savunmak, geri olan sınıflara ait ideolojileri savunmak, gericiliktir.

Bizim dini inançlarını yerine getiren, ibadeti konusunda titizlenen insanlara gerici dediğimiz yalanını atıyorlar. Bu yalanın kendisi ve yalanı söyleyen gericidir ama. Çünkü bilinçli olarak eşitlik, özgürlük mücadelesini karalamaya, o mücadeleyi verenlere karşı insanların inançlarını kullanmaya, kışkırtmaya çalışmaktadır.

Türbanlı birisi kuşkusuz ve hiçbir biçimde bu nedenle gerici diye tanımlanamaz. Böyle bir ilişki kurmak, söz gelimi her başı açık kadının ilerici olduğu gibi saçma bir kriter geliştirmek demektir. Ancak kamusal hizmet veren kurumlarda türban özgürlüğünü savunmak, kılık-kıyafet özgürlüğünü kadınların eşitlik ve özgürlük mücadelesine karşı karşıya koymak, gericiliktir.

Bugün Türkiye’de dinci gericilik, diğer bütün gericilik türlerinin ana kuvveti haline geldiği için belirleyici bir öneme sahiptir.

**AYDINLANMA
KAVGASININ EMEK
EKSENİNDEN
UZAKLAŞMAYA
YOL AÇMASI,
AYDINLANMA
KAVGASININ
HAKKININ
VERİLMEMESİ İLE
MÜMKÜNDÜR
ANCAK. BU
NEDENLE
BURJUVA DİKTA-
TÖRLÜĞÜNÜN
SINIRLARI İÇİNDEKİ
LAİKLİK KARAYA
OTURMUŞ VE
YOBAZLIĞA TESLİM
OLMUŞTUR.**

**“ GERİCİLİK
BÜTÜN
TÜRLERİYLE
KAPİTALİZMİN
HİZMETİNDEDİR.
GERİCİLİKLE
MÜCADELEYİ
KÜÇÜMSEYEN
BİR SOL, EĞER
BURADA AKTİF BİR
TUTUM ALIYORSA,
GERİCİDİR.
GERİCİLİKLE
İTTİFAK
HALİNDEKİ BİR
DEVRİMCİLİK,
KARŞI DEVRİMİN
EKMEĞİNE YAĞ
SÜRMEKTİR. ”**

le nereye bağlanacak?

KOMÜNİSTLER İŞÇİ SINIFININ VE DE İNSANLIĞIN KURTULUŞ MÜCADELESİNİN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALDIRMAK DURUMUNDADIR. ETNİK VE MEZHEPSEL AYRIMLAR İŞÇİ SINIFINI BÖLMEKTEDİR; BU AYRIMLARLA MÜCADELE ZORUNLUDUR. BAĞNAZLIK, YOBAZLIK İŞÇİ SINIFININ AKLINI KARARTMAKTA, ONU BİR SINIF OLMAKTAN ÇIKARMAKTADIR; BU ZİHNİYET ETKİSİZLEŞTİRİLMELİDİR.

Ülkemizde direnişçi işçilere, "ekmeğinizi yediğiniz patrona karşı çıkmak haramdır" diye telkinde bulunulabiliyor- sa bunun nedeni biraz da devlet kurumunun fetva vermeye cüret edebilmesi, neyin iyi neyin kötü olduğuna ilişkin dayatmalarda bulunabilmesi ve dinsel gerekçelerle toplumsal alanda kurallar koyabilesidir.

Dindarlık gericilik değildir. Siyasal ve toplumsal alanın din kurallarıyla çerçeveselenmesini savunmak, gericiliktir.

Din kurallarıyla düzenlenen bir toplumsal hayat ve siyasi alanda işçi sınıfının mücadelesi serpilip gelişemez.

Komünistler işçi sınıfının ve de insanlığın kurtuluş mücadelesinin önündeki engelleri kaldırmak durumundadır. Etnik ve mezhepsel ayrımlar işçi sınıfını bölmektedir; bu ayrımlarla mücadele zorunludur. Bağnazlık, yobazlık işçi sınıfının aklını karartmakta, onu bir sınıf olmaktan çıkarmaktadır; bu zihniyet etkisizleştirilmelidir. Kadını erkekleri tahrik unsuru olarak kodlayan bir muhafazakârlık insanlar arası eşitliğe olduğu kadar kadın işçilerin varlığına karşı da bir tehdittir, püskürtülmelidir. Sadaka kültürü, sosyal adalet kavramının ve sosyal güvenlik hakkının yerine konamaz; bu gerçek anlamda bir sınıf düşmanlığıdır, karşı durulmalıdır.

Gericilik bütün türleriyle kapitalizmin hizmetindedir.

Gericilikle mücadeleyi küçümseyen bir sol, eğer burada aktif bir tutum alıyorsa, gericidir.

Gericilikle ittifak halindeki bir devrimcilik, karşı devrimin ekmeğine yağ sürmektir.

Gericiliğe, tarihe bakarken meşru bir yer veren aydın, aydınlatma görevini yerine getirmeyen karartıcı bir unsurdur.

Gericilikle sol bağdaşmaz.

Gericilikle devrimcilik uyuşmaz.

Gericilikle aydın tavrı yan yana gelemez.

Komünistler işçi sınıfının kurtuluşu için, sosyalist iktidar için mücadele ederken "ilerici" bir misyon üstlenirler.

Gericilikle mücadelenin işçi sınıfını ilgilendirmediği, açık ki ahmaklığın ürünü bir iddiadır.

Aydınlanma kavgasının emek ekseninden uzaklaşmaya yol açması, aydınlanma kavgasının hakkının verilmemesi ile mümkündür ancak. Bu nedenle burjuva diktatörlüğünün sınırları içindeki laiklik karaya oturmuş ve yobazlığa teslim olmuştur.

Bizse komünistiz ve ne gericiliğe ne de (aynı anlama gelmek üzere) sermayeye teslim oluruz!

'İçeride bir sınıf vardı'

MATA AHŞAP OTOMOTİV FABRİKASINDA ÇALIŞAN İŞÇİLERİN SENDİKALAŞMA HAKLARI İÇİN BAŞLATTIKLARI DİRENİŞ BAŞARIYLA SONUÇLANDI. SÜREÇTE AKTİF ROL ALAN İŞÇİLERDEN BİRİSİ BAŞARININ ARKASINDAKİ DURUMU İÇERİDE BÜTÜN KİMLİKLERDEN ARINMIŞ, BİRLEŞEREK GÜÇLENMİŞ, KARARLI BİR SINIF VARDI. DİYEREK ANLATIYOR.

Tuzla Serbest Bölge'de bulunan Mata Ahşap Otomotiv fabrikasında çalışan 700 işçinin sendikalaşma hakları için 11 Şubat tarihinde başlattıkları işgal eylemi, bir gün sonra taleplerin kabul edilmesiyle sonuçlandı.

NE OLDU?

Mata işçileri patronlarının verdiği düşük zam ve işyerindeki kötü çalışma koşulları sebebiyle, Disk/Birleşik Metal-İş Sendikası'nda örgütlendi. Sendikanın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na toplu iş sözleşmesi için çoğunluk tespiti başvurusunda bulunduğu gün, patron tarafından işçiler üzerinde yoğun bir baskı kuruldu. Patron, anayasal haklarını kullanarak sendikalaşan işçilerden örgütlenme faaliyetlerini durdurmalarını ve örgütlenmenin öncülüğünü yapan işçileri kendisine bildirmelerini söyleyerek tüm işçileri tehdit etti. Mata patronu, işçilerin sendikalaşma kararını kıramayınca sendika üyesi 10 işçiyi işten çıkardı.

Bunun üzerine sabah vardiyasından çıkan işçiler, işyerinden ayrılmayarak fabrikanın yanında bulunan idari bina önünde taleplerini yöneticilere ileterek eylemi başlattı. İşçilerin iki net talebi vardı: Atılan arkadaşlarımız işbaşı yapacak ve sendika hakkımız tanınacak.

Sendika yetkilileriyle görüştüğümüzden sonra işyerinin içine girme ve patronun geri adım atmaması durumunda da üretimi durdurma kararı alan işçiler, üretimi devam eden arkadaşlarının yanına giderek fabrika içinde direnişe başladı.

Mata Ahşap Otomotiv fabrikasında çalışan 700 işçinin sendikalaşma hakları için 11 Şubat tarihinde başlattıkları işgal eylemi, bir gün sonra taleplerin kabul edilmesiyle sonuçlandı. Süreç içinde işten atılan 10 işçi yeniden işbaşı yaptı. Şimdi Mata'da sendikali dönem başlayacak.

İşgalle birlikte, içeride bulunan 16/24 vardiyasındaki işçiler de önce işi yavaşlattı daha sonra üretimi tamamen durdurdu. Gece vardiyasının da fabrikaya gelmesiyle tüm işçiler fabrikaya kapandılar. Gece fabrikada geçirildi.

Gece boyunca yapılan görüşmelerde patron geri adım atmadı. İşçi çıkarmanın hakkı olduğunu, işçi çıkarmaya devam edeceğini ve işçilerinin tamamına yakının örgütlü olduğu sendikayı muhatap almaya çağını söyledi. İşçilerin kararlılığını, örgütlü hareketini gören ve bunu kıramayacağını anlayan patron sonunda talepleri kabul etmek zorunda kaldı. Atılan 10 işçi yeniden işbaşı yaptı. Sendikaya yetki belgesinin ulaşmasından sonra da patronla toplu sözleşme masasına oturulacak ve Mata'da sendikali dönem başlayacak.

'ÖRGÜTLÜLÜĞÜMÜZÜ YAYACAĞIZ'

Mata, genç ve kadın işçilerin yoğunlukta olduğu bir işyeri. Direnişin en ön saflarında da genç işçilerle birlikte kadın işçiler vardı. Fabrikanın genç işçilerinden ve sendikalaşmayı örgütleyen isimlerden biri olan Saffet, sendikal örgütlenme sürecini, fabrika işgali sırasında yaşadıklarını, kendilerini bekleyen yeni mücadele dönemini anlattı:

"Biz bir birliktelik hareketi olarak başladık. Bizi bu birlikteliğe iten sebepler sağlıksız çalışma ortamları, yapılan komik zamlar ve işten çıkarmalar oldu.

Örgütlenme süreci bize önemli şeyler kattı ve birlikteliğimizi güçlendirdi. Aynı fabrikada, aynı kötü çalışma ortamında çalışmamıza rağmen, bundan önce bir

araya gelemediğimiz, sorunlarımızı paylaşıp, çözüm yolları aramadığımız insanlarla tanışmamızı sağladı. Aynı katta, aynı bölümde olmamıza rağmen bu sorunları hiç konuşmadığımız arkadaşlarımızla ortak düşüncelerimiz için kenetlenme fırsatını yakaladık.

Fabrikayı işgal etmemiz aslında patronumuzu tanımamızı sağladı. Biz vardiyamızı bittikten yaklaşık 12 saat sonrasında kadar fabrikada sadece pasif bir eylem yürütüyorduk, ama baktık ki patron için bunun çok can yakıcı bir etkisi yok. Bunu da şöyle anladık, biz eylemimizi sürdürürken, yöneticiler bize sürekli sevkiyatlarını tamamladıklarını, eylemlerinin onlara herhangi bir zarar vermediğini söyleyip durdular. Buna benzer söylemlerle direnişimizi kırmaya çalıştılar. Biz de üretimi aksatmadığımız taktirde dikkate alınmayacağımızı anladık. Sonuçta gücümüz üretimimizden geliyordu, üretimi durdurma kararı aldık ve uyguladık.

İçeride kol kola girerek güçlenmiş, kararlı bir sınıf vardı. Kararları tartışarak alıyorduk. Bu yüzden aldığımız kararların sonuna kadar arkasında duruyorduk. Sendikamızın da aynı kararlılıkla yanımızda olduğunu hissettirmesi artı bir motivasyon sağladı.

Bundan sonraki süreçte de amacımız ve işimiz örgütlülüğümüzü tüm arkadaşlarımızla yaymak olacak. Patronların baskılarına karşı dik duracağız. Biliyoruz ki sendikayı da fabrikayı da var eden biz işçileriz. Hem sendikamızı hem de sendika yoluyla patronu, istediğimiz çalışma koşulları yaratılana kadar zorlayacağız."

■ Korhan Ege

DİSK Genel Kurulu'ndan geriye ne kaldı?

AYIRT EDİCİLİĞİNİ KURULUŞ İLKELERİNE BORÇLU OLAN DİSK'İN BU İLKELERDEN TEKER TEKER SIYRILMA YOLUNDAKİ İSTİKRARLI ADIMLARI, TÜRKİYE'DE SENDİKAL YAPILANMANIN NE DENLİ KUŞATMA ALTINDA OLDUĞUNU GÖSTERMEKLE BİRLİKTE, KONGREDE AÇILAN BAYRAK POLİTİK OLARAK ÖRGÜTLENEBİLİRSE UMUT HALA VAR DEMEKTİR.

Türkiye işçi sınıfı tarihine ve kültürüne katkısı tartışmasız kabul gören örgütlerden biri olan Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), 15. Genel Kurulu'yla sahip olduğu mirası yitirme yolunda üç kara gün daha yaşadı.

DİSK Genel Kurulu'nun tek göze batan tarafı AKP'li Çalışma Bakanı Süleyman Soylu'nun kurula davet edilmesi değildi elbette. Yine de buradan başlayacak olursak Soylu, salona girmesiyle birlikte başlayan "hırsız, katil dışarı", "hırsız, katil Erdoğan" protestolarından sonra salonu terk etti. DİSK Genel Başkanı Kani Beko'nun, işçileri susturmak için gösterdiği çaba yetmiyormuş gibi, Bakan'ın kendisini dinleyemiyor oluşu ve ayrımsız her sese yer veren demokratizme protestolar ile ket vurulduğu yönündeki, iç çektığı konuşmasına, "Daha önce de bizim genel kurulumuza Faruk Çelik gelmişti. Ben böyle bir şeyi öngörmemiştim." şaşkınlığı eşlik etti. Genel Sekreter Arzu Çerkezoğlu ise kürsüden Bakanın çağrılmasını "bir DİSK geleneği" olarak açıklaması değildi şaşırtıcı olan, tepkinin doğmasıydı. DİSK geleneğinden ne anlaşıldığı nereden baktığınıza göre değişiyor haliyle.

Mevcut yönetimin siyasi tercihlerine göre ağırlığı değişen CHP-HDP etkisi Konfederasyonun sınıf siyasetinden uzaklaşmasına zemin hazırladı çoğu zaman. Son dönemse kendini fazlasıyla hissettiren Kürt siyasi hareketine yakınlığı henüz kabullenmek istemeyen Kılıç-

daroğlu, "teröre karşı tüm siyasi partilerin aynı tepkiyi vermesi gerektiği" uyarısında bulunurken de "keşke Bakan çıkmasaydı, en azından kıdem tazminatı konusunda ne düşündüğünü öğrenirdik" sözleriyle üzüntüsünü dile getirirken de demokratik hassasiyet kisvesindeki uzlaşmacılık görevini şaşırtmayan bir biçimde yerine getirdi.

Kani Beko'nun, "Kıdem tazminatı bizim 100 yıllık vermiş olduğumuz mücadelenin sonunda kazanılmış bir hak. Bu hakkı AKP'ye kaptıracak göz DİSK'te yoktur. Sizi uyarıyorum; kıdem tazminatları TBMM'ye gelirse, biz TBMM'yi işgal edebiliriz" demesini, Başbakan Yardımcısı Lütfi Elvan'ın aynı saatlerde kıdem tazminatı düzenlemesinin bu ay Meclis'e gönderileceğini açıklamasını göz ardı etsek dahi, radikal bir çıkış olarak değerlendirmek, dengencilik kendine düstur edinmiş bir yapıyla karşı karşıyayken herhalde fazlaca hayal görmek olacaktır.

Son gün, Birleşik Metal-İş, Sosyal-İş ve Nakliyat-İş'in Genel Kurulu terk etmelerinin ardından tek başkan adayı kalan Kani Beko, toplam delegenin ancak yarısının katıldığı bir seçimle yeniden başkanlığa seçilmiş oldu.

BU TABLODAN NE ÇIKARMALI?

Söz konusu 3 gün bir gidişatın devamıydı. Türkiye'nin gündeminde AKP gericiliği, savaş varken, siyasi iktidar "teröre karşı olanlar ve olmayanlar" üzerinden toplumu niteliksiz bir saflaşmaya doğru itmeye çalışırken, aydınlanmacı ve ilerici bir çıkışı sınıf mücadelesi ekseninde örmemek bir

tercih meselesi olmanın ötesinde emekçi sınıfa dönük tehdidin farkında olmamak anlamına da gelmeli.

Sendikal hareketin bütününe sirayet eden ekonomik talepler ve Kürt meselesi dışındaki başlıkların her defasında kulak ardı edilmesi refleksi, sermaye sınıfını mutlu etmenin diğer bir yolu.

"Demokratik çerçeveden konuşma, birbirini anlamaya çalışma" türü diyalogcu saf-satalar sınıf uzlaşmacılığının naif söylemleri olarak dillerde dolaşırken öte yandan yıllar öncesinin sendikal anlayışı "bedel ödeme" üzerine kurulu sol şablonlarla bezeniyor, yönetimde yer bulma yarışları, genel başkanın otur-kalk komutuyla hareket eden delege profili boy gösteriyor. Birinin diğerine tercih edilir olmadığı aşıkâr.

15. Genel Kurul'dan geriye kalan bu içler acısı tablo olsa da "Mevcut yönetim kurulunun, DİSK ilke ve terbiyesine uygun olmayan davranışlarındaki ısrarı, Genel Kurul'un son gününde sendikalarına yönelik açık bir provokasyona dönüşmesi" gerekçesiyle Birleşik Metal-İş'in diğer iki sendikayla birlikte genel kurulu terk etmesi her şeye rağmen umutlandırıcı. Son kertede ise Türkiye'deki sendikal hareketin bir bütün olarak tekrar sınıf zeminine taşınması, DİSK'in kuruluş ilkelerine geri dönüş anlamında yeniden "bizim" DİSK olması, sınıfın örgütlenmesinde üstleneceği rol anlamında da eski kültür alışkanlıklarını aşması, işçi sınıfının mücadelesine içine çekilmesiyle mümkün.

■ Gülçin Uz

ABD'de 'yazı tura' seçimleri...

8 KASIM'DA YAPILACAK BAŞKANLIK SEÇİMLERİ ÖNCESİNDE ABD SİYASETİ ISINIYOR. BÜYÜK REKLAM PRODÜKSİYONLARI EŞLİĞİNDE SÜRDÜRÜLEN SEÇİM KAMPANYALARI ÖZDE FARKI OLMAYAN ADAYLARIN KAMUOYUNA SUNULAN İMAJLARI ETRAFINDA ŞEKİLLENİYOR.

ABD'de başkanlık seçimleri yaklaşırken, partilerin adayları da belli olmaya başlıyor. Demokrat Parti'de Hillary Clinton ve Bernie Sanders öne çıkarken, Cumhuriyetçi Parti'deyse Donald Trump, Ted Cruz ve Marco Rubio olası adaylar olarak görülüyor. Devam eden önseçimlerde adayların açıklamaları kadar, önseçimlerin yapılma biçimi de tartışma yaratıyor. Dışarıdan bakıldığında "demokratik" olduğu düşünülebilecek önseçimlerde, "yazı-tura" ve "süperdelegeler" gibi unsurların belirleyici olması seçimlerin zaten az olan güvenilirliğini daha da düşürüyor.

TRUMP VE KOPYALARI

Cumhuriyetçi Parti'ye bakıldığı zaman adayların önceki senelere göre çok daha radikal olduğu göze çarpıyor. Donald Trump, cinsiyetçi açıklamalarının yanı sıra ülkeye Müslümanları sokmayacağı, Meksika sınırına duvar öreceği, "yasadışı göçmenleri" sınır dışı edeceği yönündeki açıklamalarıyla öne çıkıyor olsa da, diğer adayların da çok farklı olmadığı görülüyor. Örneğin, Ekim sonlarında kısa bir süreliğine Donald Trump'ın önüne geçerek Cumhuriyetçilerin favori adayı olan Ben Carson, bilimsel bulguları reddetmesiyle tartışma yaratmıştı. Eski bir beyin cerrahı olan Carson, evrime inanmadığını söyleyerek, evrimin bilimsel ve siyasi olarak kabul görmesinin şeytan tarafından sağlandığını iddia etmişti. Yahudi Soykırımı'nın, Naziler halkın silah satın almasına izin vermediği için gerçekleşebildiğini iddia eden Cumhuriyetçi aday, Suriyeli sığınmacılara da "kuduz köpek" diyerek, Müslümanların ABD'de başkan seçilmemesi gerektiğini iddia etmişti.

Trump'a alternatif olarak gösterilen bir başka isim olan Ted Cruz ise bilimsel kanıtların küresel ısınmayı desteklemediğini öne sürüyor. "Yaşamdan

yana" olduğu için kürtaja karşı olduğunu söyleyen Cruz, şaşırılmayacak biçimde idam cezasından yana. Cruz, suçluların büyük bölümünün Demokrat Parti'den yana olduğunu iddia ederek, Demokrat Parti'nin suçlulara karşı daha yumuşak olmasının sebebinin de bu olduğunu iddia ediyor. Donald Trump, Ted Cruz'un kendi söylediği her şeyi desteklediğini söyleyerek, onu sevdiğini belirtiyor. Cruz ve Trump kadar popüler olmasa da Cumhuriyetçi Parti'nin diğer adayı olarak öne çıkartılan Marco Rubio ise "daha aktif"

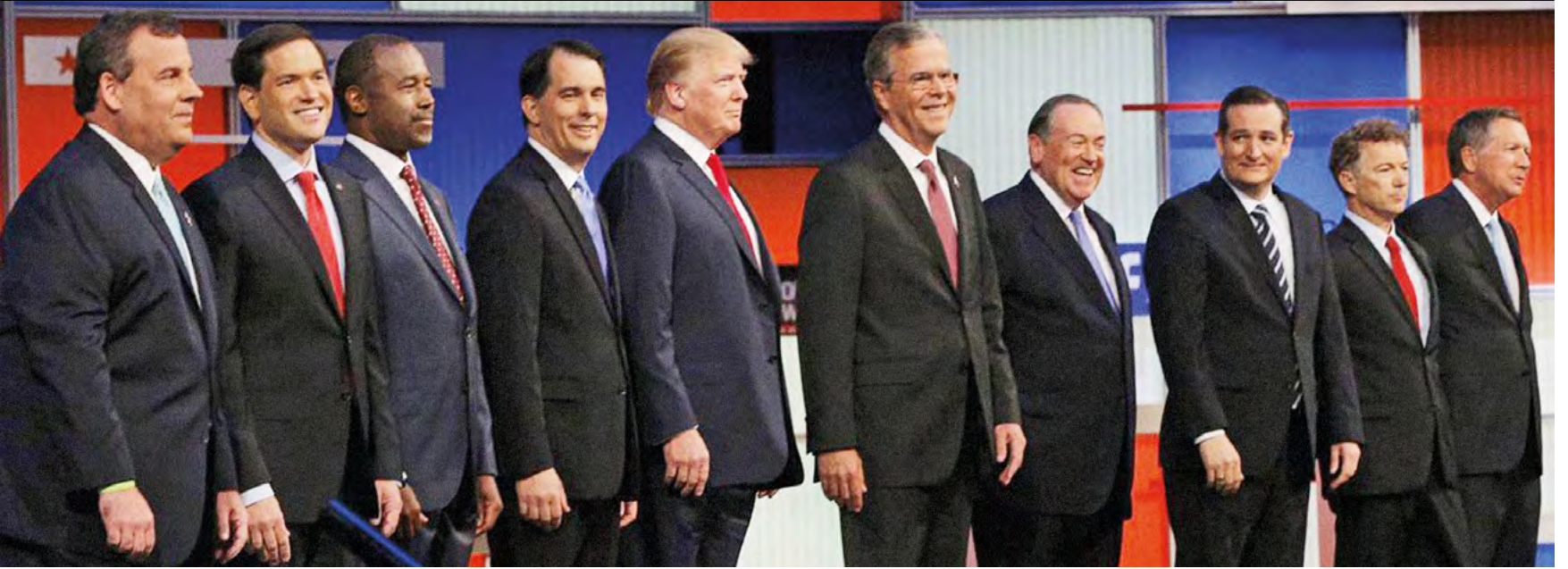
dış politikadan yana olması ile kendisini ayırtırmaya çalışıyor. Rusya, İran ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne karşı sert politikalar izlenmesi gerektiğini savunan Rubio, ülkedeki silah lobisinin desteğini de arkasına almış durumda. Rubio, ABD'de silah satışının serbest olmasını savunmasının yanı sıra, Obama döneminde uygulamaya konan sınırlı sağlık ve sosyal güvenlik uygulamalarını da kaldırmayı vadediyor.

DEMOKRATLARIN İKİ YÜZÜ

ABD seçimlerinde en çok heyecanı uyandıran adaysa ("Amerika'yı yeniden harika yapacağını" söyleyen Trump dışında) Bernie Sanders. Kendisini "demokratik sosyalist" olarak tanımlayan Sanders, ABD'de sisteme dahil olmadığını hisseden tüm grupları yanına çekmeye çalışıyor. Ülkede siyahlara karşı uygulanan "fiziksel, siyasi, yasal ve iktisadi" şiddeti durduracağını söyleyen Sanders, büyük bankaları parçalamayı ve zenginlerden daha çok vergi alarak, "orta ve aşağı sınıfların" vergilerini azaltmayı vadediyor. Sanders, İsrail konusundaki görüşlerini "adaylarının fazla sağında" kalacağı için açıklamayı reddetse de, kendisini "bağımsız" ve Demokrat Parti'nin "dışında" göstermeye çalışıyor.

Sanders'ın karşısındaki Hillary ise, ABD finans sektörünün ve büyük şirketlerin adayı olarak gösteriliyor. ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan ayrılır ayrılmaz, bu şirketlerde yaptığı 12 konuşmadan 2.9 milyon dolar kazanan Clinton, kişisel mail adresini devlet işleri için kullanmasıyla büyük tepki çekmişti. Gizli devlet bilgilerini bu mail adresini üzerinden başkalarıyla paylaşan Clinton'un, CIA ajanlarının isimlerini ve CIA'e ait mal varlıklarının bilgilerini de başkalarına gönderdiği ortaya çıkmıştı. Yazışmalarını devletten saklamak için bu yolu seçen Clinton'ın, bu bilgileri yabancı istihbaratların eline geçirdiği söylenmişti. Yazışmaların ortaya çıkmasıyla, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Suudi Arabistan'ı "Sünni terör örgütlerinin" en büyük destekçisi olarak görüyor olması gibi "ilginç" gerçekler de su yüzüne çıkıyordu.

Sadece bu sebeple bile hapse atılması gerektiği söylenen Clinton'ın, hapsedilemeyecek kadar önemli biri olması sebebiyle ceza almayacağı konuşuluyor. Clinton'ın Libya'daki savaş suçlarından dolayı yargılanmasını beklemekse, fazla iyimserlik oluyor.

Bernie Sanders ve Hillary Clinton, birbirine zıt iki isim gibi görünse de, gerçek böyle değil. Clinton'ı "%1'i temsil etmek", "Wall Street'in adayı olmak" gibi şeylerle suçlayan Sanders, Demokrat Parti'nin kendisini değil Clinton'ı seçmesi halinde, kendisinin de Clinton'a oy vereceğini söylüyor. 16 yıl Temsilciler Meclisi'nde bulunan, 8 yıl ise senatörlük yapan Sanders, söylediğinin aksine ABD siyasetinin dışından bir isim değil. Andrew Kahn tarafından yazılan ve Counter Punch'da yer alan bir yazıda, Sanders'in işlevi "çoban köpekliği" olarak tanımlanıyor. Kahn'a göre Sanders'in görevi, Demokrat Parti'ye oy vermeyecek kadar solda duran kişileri, hem Clinton'ın oy verilebilirliğine ikna etmek, hem de Demokrat Parti seçmeni yapmak. Sanders'in kendisini tanımlarken ısrarla "demokratik sosyalist" demesi, de bu kesimleri yanına çekmek istediğini kanıtlar nite-likte. Ancak kendisine "demokratik sosyalizmin" ne anlama geldiği sorulduğunda, Sanders devletin üretim araçlarına el koymaması gerektiğini ancak "ABD'de zenginliği üreten orta sınıf ve çalışan ailelerin makul bir yaşam standardını hak ettiğini, gelirlerinin azalmaması, artması gerektiğini" söylüyor. Sanders'a göre sosyalizm, "özel şirketlerin kapanması", "ABD'de büyümesi ve buraya yatırım yapması". Sanders ve Clinton'ın bu konuda ortaklaştığı görülürken,

Sanders'ın sosyalizminin Clinton'ın kapitalizminden farklı olmadığı, bu iki ismin Demokrat Parti'nin iki yüzünü temsil ettiği söylenebilir.

SEÇİM MÜHENDİSLİĞİ

Önseçimler sürerken, seçimlerin güvenilirliğine dair tartışmalar da artıyor. Seçimlerin güvenilirliğini düşündüren en önemli unsur "süperdelegeleler". Partideki konumlarından dolayı bu pozisyona gelen kişiler, oylarını seç-

menden bağımsız olarak kullanabiliyor. 1 süperdelegenin oyunun ağırlığının 10 bin parti seçmeni kadar olduğu söylenirken, bu kişilerin partilerin şirketlerle ilişkilerini zedelemeyecek şekilde oy kullanacakları biliniyor. Süperdelegelerin varlığına tepki olmasına rağmen, partiler kendilerini korumaya alan bu sistemden vazgeçmiyor. Süperdelegelerin yanı sıra, önseçimlerin ilk yapıldığı eyaletlerin ABD ortalamasını temsil etmiyor oluşu ve buradan çıkan sonuçların seçmen davranışlarını değiştirmesi de on yıllardır tartışılırken, ABD seçim sistemindeki ince mühendisliği de ortaya koyuyor.

Bu seçimlere özgü yaşanan başka bir ilginçlik de Iowa ön seçimlerinin sonucunun "yazı-tura" ile belirlenmesi oldu. Birbirine yakın sonuçlar alan Sanders ve Clinton arasında kazananı yazı tura atışları belirledi. Clinton'ın istatistiksel olarak düşük bir ihtimalle çok sayıda atışı kazanması dikkat çekerken, kullanılan yöntem de tepki çekti. Iowa sonuçlarını kesin olarak açıklamayı reddeden Demokrat Parti görevlisinin plakasının "HRC 2016" (Hillary Clinton'ın kısaltması) olması da alay konusu oldu.

■ Tulga Buğra Işık

'Hayal kırıklığı mücadeleye dönüşüyor'

YUNANİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ ÜYESİ ELİSEOS VAGENAS, 4 ŞUBAT GREVLERİNDEKİ KİTLESELLİĞİN, SYRİZA-ANEL HÜKÜMETİNİN EMEKÇİLER ÜSTÜNDE YARATTIĞI HAYAL KIRIKLIĞININ ARTIK MÜCADELEYE DÖNÜŞTÜĞÜNÜN GÖSTERGESİ OLDUĞUNU SÖYLÜYOR.

SYRİZA-ANEL hükümetinin mecliste tartıştığı Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı, buna karşı mücadele eden işçi, çiftçi, serbest çalışanlar, kadın ve gençleri birleştirdi. 4 Şubat'ta gerçekleşen büyük grev eylemlerinde üretim ve hizmet sektörleri tam anlamıyla durdu. Gazeteciler ise grev gününde grev haberlerinin yapılabilmesi için, bir gün önce, 3 Şubat'ta grevlerini gerçekleştirdi.

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve Uluslararası İlişkiler Bürosu Sorumlusu Eliseos Vagenas kitlesel grevle ve genel olarak Yunanistan'daki gelişmelerle ilgili sorularımızı yanıtladı.

4 Şubat'ta gerçekleşen grev eyleminin büyüklüğü ve geçmiş grevlerden onu farklı kılan neydi? Mücadele gelecekte nasıl şekillenecek?

4 Şubat grev eylemi, 2010 yılında gerçekleşen büyük halk hareketine benzerliği ile konuşulan muazzam bir eylemdi; ülkede üretimi ve hizmet üretimini tam anlamıyla sekteye uğrattı. SYRİZA-ANEL hükümetinin ilk döneminin çalışanlar üstüne yarattığı hayal kırıklığının artık mücadeleye dönüştüğünü gösterdi.

Uzun süredir işçi ve halk hareketinin yeniden yapılanması için mücadele etmeye devam eden komünistlerin siyasi ve kitlesel eylemleri karşılık bulmaya başladı. Satılmış sendika yöneticilerine, halk karşıtı her hükümete ve AB'ye karşı cepheleşen 'Tüm İşçiler Militan Cephesi'nin (PAME); yoksul çiftçinin çıkarlarını dile getiren ve işçi sınıfı ile ittifakı savunan 'Tüm Çiftçiler Militan Birliği'nin (PASİ); serbest çalışanların çıkarlarını dillendiren 'Tekel Karşıtı Birliği'nin (PASAVE); emekçi halkın içindeki gençlerin ve kadınların çıkarlarını savunan 'Üniversite Öğrencileri Cephesi'nin (MAS) ve 'Yunanistan Kadın Federasyonu'nun (OGE) güçlenmesi için mücadele ediyoruz.

Yüzbinlerce insanın birleştiği bu kitlesel halk örgütleri içindeki komünistlerin yılmayan faaliyetleri, YKP'nin seçim etkisinin çok ötesinde bir umut mesajı taşıyor.

4 Şubat'ta gerçekleşen büyük halk hareketi ve genel işçi grevi, buna tanıklık etti. İşçi, yoksul ve orta çiftçilerle, serbest çalışanlar, yaşlılar ve emeklilerle aynı safta yer aldı.

Bu grevden sonra ve şehirlerarası yollarda 100'den fazla noktada barikat kuran çiftçilerin mücadelesinin daha da

yükseleceğini not etmeliyiz. Hükümetin Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı'nı meclise oylamaya taşıması durumunda ise, PAME, 48 saatlik grev çağrısı yapacağını açıkladı.

Bu grevin temel amacı neydi?

Bu eylemlere katılan herkesin talebi ortak: SYRİZA-ANEL hükümetinin Sosyal Güvenlik için hazırladığı yasa, 'Giyotin Yasasını geri çekin!'. Bu yasa;

emeklilik ve sosyal dayanışma çerçevesinde ödenen diğer ücretlerin düşürülmesini; emeklilik yaş sınırının daha da yukarıya çekilmesini; kamusal sosyal güvenlik sistemindeki devlet katkısının kesilmesini öngörüyor.

Yüzbinlerce insan fabrikalarda, gemilerde, mağazalarda, genel olarak işyerlerinde greve giderek, sokaklarda, meydanlarda ve küçük-orta çiftçilerinin barikatlarında çok temel bir mesele için

Yunanistan Komünist Partisi
Merkez Komitesi üyesi ve
Uluslararası İlişkiler Bürosu
Sorumlusu Eliseos Vagenas

güçlerini birleştirdiler. Bu mücadele geçmiş on yıllarda Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin kazanımlarının ışığında, işçi sınıfının ve diğer halk katmanlarının kanlı mücadelelerle elde ettiği kazanımları korumayı merkezine aldı.

Ülkede yeniden bir iktidar krizinin yaşanacağını düşünüyor musunuz? Yakın gelecekte seçim öngörüyorsunuz mu?

Partimiz bu siyasi tablodaki hiçbir gelişme senaryosunu dışarıda tutmuyor. Ülke erken seçime gidebilir. Lakin, yüksek olasılıkla, SYRİZA elde ettiği meclis çoğunluğunu (153/300 milletvekili), diğer burjuva güçleri ile işbirliği kurarak genişletmeye çalışacaktır.

Üçüncü Memorandum imzalanırken hükümeti destekleyen muhalefet, şimdi pozisyon mu değiştiriyor? Eğer evetse, neden?

Üçüncü memorandumun imzalanmasını sağlayan diğer partilerin, 'muhafazakâr' Yeni Demokrasi (YD), 'eski' Avrupa sosyal-demokrasisi ile bağdaştırılan partilerin (PASOK, Pota-

SYRİZA-ANEL hükümetinin 'Giyotin Yasası' için yüzbinlerce insan fabrikalarda, gemilerde, mağazalarda, genel olarak işyerlerinde greve giderek, sokaklarda, meydanlarda ve küçük-orta çiftçilerinin barikatlarında çok temel bir mesele için güçlerini birleştirdiler.

mi) ve mecliste yeni yükselen 'Merkez Birliği'nin pozisyonu değişmedi. Hepsi, 'reform' adı altındaki bu gerici değişimleri destekliyor. Fakat hiçbiri sıradan 'seyirci' rolü ile sınırlanmak istemiyor; bunların şekillenmesinde söz sahibi olmak istiyor. Yani, özetle, kapitalizmin ve krizinin yönetilmesinde kendine pay sağlamaya çabalyor.

SYRİZA-ANEL koalisyon hükümetinin geçmişteki PASOK ve YD hükümetleri ile aynı argümanları kullandığını görüyoruz. Halk karşıtı önlemleri geçirmek için, baskı araçları kullanıyor, çalışanlara tehditler yağıdırıyor...

YKP'nin özel olarak Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı, sizin adlandırmanızla 'Giyotin Yasası' konusunda ve genel olarak 'sözde sol' hükümetin halk-karşıtı politikalarına karşı duruşu nedir?

Partimiz bu gelişmelerin olabileceği konusunda işçileri uyardı. Boş vaatlerle yani, 'sol hükümetin', halkı memorandum ve halk düşmanı uygulamalardan kurtaracağına ilişkin vaatlere kanmama çağrısında bulunmuştu. 'İnsanı kârların üstünde tutacağını', 'AB'yi demokratikleştireceğini', 'kapitalizmi daha hümanist kılacağını' vaat ederken SYRİZA'nın gerçekleri yansıtmadığını söylemiştik.

Kapitalizmin ve kapitalist ekonominin hareketliliğini sağlayan yasaların olduğunu vurgulamıştık. Bu bakımdan, bir hükümet kendini nasıl adlandırıyor olursa olsun (sol, radikal...), eğer kapitalizmin, AB'nin, NATO'nun yasalarına bağlıysa, halk lehine önlemler alamaz; aynı zamanda hem halk çıkarlarının bütünlüğünü hem de 'iştahlı' sermayenin karın tokluğunu sağlayamaz.

Toplum ve ekonomiyi sermayenin kârlarına değil, halkın modern ihtiyaçlarının giderilmesine hizmet eden bir zemine yerleştirme ihtiyacı olgunlaştığı için partimiz; seçim maliyeti hesabı yapmaksızın 'güzel sözlerle' gönül okşamayı reddetti ve bu sistemin tamir olamayacağını, temelden alaşağı edilmesi gerektiğini gösterdi.

Daima bu yolda ilerledik, 'pusulamızı' bu yönde tuttuk ve 'sol' hükümetin önünde bayrağımızı aşağıya çekmedik. Halkı meşgul eden her tür sorun, yoksulluk ve işsizliğe karşı, işsizlerin soluk

almasa, işçi ve emeklilerin son yıllarda yaşadığı gelir kayıplarının geri kazanılması ve gençlerin sorunları için mücadele etmeye devam ettik.

Bugün, bir yıl sonra, çalışanların gözünün içine bakarak aynı zamanda bir çıkış yolunun olduğunu göstermek için mücadele ediyoruz. Çalışanların bu toplumun olanaklarında daha iyi koşullarda yaşayabileceğini ve yaşamayı hak ettiğini göstermeye çabalyoruz.

Üretim ve hizmet faaliyetlerini durduran 4 Şubat büyük grev eylemi, yolu gösteriyor! Mücadelenin yolunu.

Derhal;

Maaş ve emeklilik ücretlerinin artırılmasını; serbest toplu müzakerelerinin, toplu sözleşmelerinin geri getirilmesini talep ediyoruz!

Halkın kriz yıllarında yaşadığı kayıplar yerine getirilsin! Krizin faturasını zenginler ödesin! İşçilerin, halkın vergi sömürüsüne son verilsin! Sağlık, eğitim vs' de boşlukların kapatılması için toplu iş alımları yapılsın. Sosyal Güvenlik ile ilgili Giyotin Yasası geri çekilsin.

Bu bizim yolumuzdur! Bunları ve diğer sosyal hakları geri kazanabilmek için mücadelede birleşen işçi sınıfı hareketinin, militanca barikatlar kuran yoksul-orta çiftçinin, serbest çalışanların, emekli ve gençlerin yoludur.

4 Şubat, yürümemiz gereken yolu gösteriyor!

Edinmemiz gereken hedefleri ve dile getireceğimiz talepleri gösteriyor!

Bir burjuva hükümetini bir diğeriyle değiştirmek yerine iktidardaki sınıfın değişmesi gerektiğini; devirmemiz gereken düşmanı gösteriyor!

Aynı zamanda güçlendirmemiz gereken ittifakı gösteriyor. Partimiz bu ittifakın yapılanması ve güçlenmesi için istikrarlı bir şekilde çalışıyor. Böylece, negatif güç dengesi değişebilir; örgüt, mücadelelilik, işçi sınıfı ve diğer halk katmanlarının mücadele ruhu güçlenebilir; kadercilik ve kölelik, barbarlığın eski ve yeni yönetimlere karşı, insanın insanı sömürmeyen bir toplumun inşası, sosyalizm için, mücadelenin yolu açılabilir.

Ancak bu zeminde ve yönde, bugünün koşullarında, çalışanların, halkın, gençlerin modern ihtiyaçları çerçevesinde küçük ya da daha büyük hak kazanımları olabilir.

Aydınlanma üzerine ne

18. YÜZYIL AYDINLANMASI İNSANLIK TARİHİNDE ÖNEMLİ BİR İLERİ ADIM. SIRADAN İNSANLAR ÜZERİNDE TAHAKKÜM KURAN DİNİ KURUMLARIN, TANRI ADINA YÖNETTİĞİNİ İLERİ SÜREN MONARKLARIN GÖKYÜZÜNDEN YERYÜZÜNE İNDİRİLDİĞİ, AKLIN ACIMASIZ ELEŞTİRİSİNE TABİ TUTULDUĞU BİR DÖNEM. KOMÜNİSTLERİN GÖREVİ BUGÜN HER ZAMANKİNDEN DE FAZLA, KAPİTALİZMLE İÇ İÇE GEÇEN GERİCİLİĞE KARŞI İNSANI VE İNSAN AKLINI ÖZGÜRLEŞTİRMEK.

İnsanlık tarihinde önemli bir eşik "Aklın çağı". Kilise ve monarkın saltanatına karşı, sıradan insanın kendi kendisini yönetmesinin, kendi aklı ile doğruya, iyiyeye ulaşmasının mümkün olduğunun idraki... Seküler bir yönetim, toplum sözleşmesi, yasaların üstünlüğü ve insanlığın ilerlediği düşüncesi... Tüm bunlar 18. yüzyılda şekillenen Aydınlanma dediğimiz sürecin bugün bize miras kalan temel özellikleridir.

Aydınlanma dendiğinde aklımıza öncelikle 18. yüzyıl düşünürleri Rousseau, Voltaire, Kant, Locke geliyor. Dolayısıyla da 18. yüzyıl Aydınlanma düşüncesi temel olarak bu düşünürlerin Fransız Devrimi öncesinde gündeme getirdikleri, dini ve skolastik anlayışa karşı aklın üstünlüğünü, monarkın baskısına karşı düşünce özgürlüğünü, feodal bağlara karşı bireyin özgürlüğünü, insanların yöneticilerini seçme hakkını, doğuştan herkesin eşit olduğu düşüncesini içeriyor. Bu düşünceler, dini kurumların, meşruiyetini tanrıdan ya da ilahi bir güçten aldığı ileri süren krallar, sultanlar, derebeyleri, ağalar ile birlikte hüküm sürdüğü ve soylu ya da din adamı olmayan sıradan insanın din adamları ve monarklar karşısında özgür olmadığı koşullarda son derece devrimci düşüncelerdi.

Ancak bu düşünceler aynı zamanda, özel mülkiyetin özgürlüğü, ticaretin özgürlüğü, emek gücünün serbest dolaşım özgürlüğü gibi doğmakta olan burjuvazinin ve gelişmekte olan kapitalizmin ihtiyaç duyduğu düşüncelerle de zorunlu olarak iç içe geçmişti.

Marx ve Engels Komünist Manifesto'da bunu şöyle ifade eder:

"Fikirlerin tarihi, sonuçta, maddi üretimin değişmesiyle birlikte zihinsel üretimin de değişmeye uğradığından başka neyi kanıtlar? Bir çağın egemen fikirleri, hep yalnızca egemen sınıfın fikirleri olmuştur.

Bütün bir toplumu devrimci değişikliğe uğratabilecek fikirlerden söz

edildiğinde, olsa olsa, eski toplumun bağrında yeni bir toplumun öğelerinin oluşmuş bulunduğu; eski yaşam ilişkilerinin çözülüşü ile eski fikirlerin çözülüşünün at başı beraber gittiği olgusu dile getirilmiş olur.

İlkçağ dünyasının batmak üzere olduğu sırada, ilkçağ dinleri de, Hıristiyanlık karşısında yenilgiye uğramışlardır. Hıristiyanlık fikirleri, 18. yüzyılda Aydınlanma fikirleri karşısında yenik düşerken; feodal toplum da, o zamanların devrimci burjuvazisi karşısında can çekişir durumdaydı. Vicdan özgürlüğü ve din özgürlüğü fikirleri yalnızca, bilgi alanında serbest rekabetin egemenliğini dile getirmekteydi." (Komünist Manifesto, 27-28)

Kıscacası Aydınlanma düşüncesi, 18. yüzyılda yeni bir üretim biçimi olan kapitalizmin ve o dönemin devrimci sınıfı burjuvazinin öncülüğünde ortaya çıkmış ve eski düzenin egemen düşüncelerine savaş açmıştır. Bu durumda aklımıza şu soru geliyor; ilericiliğini tüketmiş bir sınıf olarak burjuvazinin taşıyıcılığını yaptığı Aydınlanma düşüncesi bugün işçi sınıfı ve komünistler tarafından neden önemli olsun? Ya da başka türlü ifade edersek; işçi sınıfı ve komünistlerin Aydınlanmacılığı 18. yüzyıl Aydınlanmacılığının devamı mıdır?

İşte bu sorulara yanıt verebilmek için Aydınlanma üzerine okumak gerekiyor. Okumaya öncelikle Komünist Manifesto'yu bu gözle yeniden ele alarak başlayabiliriz. Marksist klasiklerden, 18. yüzyıl aydınlanma düşüncesini hem eleştiren hem de sosyalizm mücadelesine devrettiği yönlerin hangileriyle sahiplenilmesi gerektiği konusunda yol gösteren yazılarla devam edebiliriz. Bu açıdan Yazılama Yayınevi tarafından yeniden yayınlanan ve Mesut Odman'ın dilimize kazandırdığı Marksist Felsefe Kılavuzu başlıklı derleme çok yararlı olacaktır. Derleme, din ve ahlak konusundaki marksist klasikleri bir araya getirecek

AYDINLANMA DÜŞÜNCESİ, 17. YÜZYILDA GÜNDEME GELEN "BİLİMSEL DEVRİM"İN DEVAMI OLARAK DA ADLANDIRILABİLİR. YUKARIDA YER ALAN JOSEPH WRIGHT OF DERBY'NİN 1765 TARİHLİ A PHİLOSOPHER GİVİNG A LECTURE AT THE ORRERY (GÜNEŞ SİSTEMİ ÜZERİNE FİLOZOFUN DERSİ) ADLI TABOSU 18. YÜZYILDA HALKIN KATILIMI İLE YAPILAN BİLİMSEL BULUŞLARIN ANLATILDIĞI DERSLERİ ÖRNEKLİYOR.

işimizi oldukça kolaylaştırıyor.

Aydınlanmayı anlamak ve marksist anlamda sınıfsal temelleri üzerine oturtabilmek için 19. yüzyıl Aydınlanma felsefecilerinin eserlerini de bilmek gerekir. Bu konuda okumaya Fransız düşünürlerden J.J. Rousseau ve Voltaire (gerçek adıyla François Marie Arouet) ile başlanabilir. Rousseau'nun bu açıdan mutlaka okunması gereken İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı'nın, geçtiğimiz yıl kaybettiğimiz emektar komünist Rasih Nuri İleri tarafından Türkçe'ye kazandırıldığını da not edelim. Aydınlanma ve kapitalizm arasındaki ilişkiyi en iyi anlayabilmek için ise İngiliz liberal düşünür John Lock'un eserlerini okumak gerekir. Alaeddin Şenel'in Siyasal Düşünceler Tarihi, söz konusu düşünürleri anlamak ve insan düşüncesinin Aydınlanma dönemine kadarki evrimini takip edebilmek için temel bir eser olarak düşünülebilir.

AYDINLANMA BUGÜN KOMÜNİSTLERİN İŞİ

Ancak bu saydıklarımız yukarıdaki soruyu yanıtlamamız için yeterli olmayacaktır.

Bilindiği üzere, 18. yüzyılda Aydınlanmanın öncülüğünü yapan burjuvazi 19. yüzyıla gelindiğinde sınıf çıkarları için din bezirganları ile, monarklarla, eski düzenin işine yarayan unsurlarıyla işbirliği yapmaktan geri durmayacaktır.

okumalı?

Resimde yer alan Joseph Wright of Derby'nin 1765 tarihli *A Philosopher Giving a Lecture at the Orrery* (Güneş Sistemi Üzerine Filozofun Dersi) adlı tabosu 18. yüzyılda halkın katılımı ile yapılan bilimsel buluşların anlatıldığı dersleri örnekliyor.

Bugün artık açıkça görüldüğü gibi, dini kurumlar, hurafeler, tanrıdan alındığı söylenen meşruiyet, kapitalizmin devamı için işçi sınıfına karşı kullanılıyor.

Dolayısıyla bugün işçi sınıfının temsilcileri komünistler için Aydınlanmanın neden önemli olduğunu anlayabilmek

adına, okumaya TKP'nin 11. Kongre Raporu ve Gelenek'te yayınlanmış olan "Burjuva Aydınlanmacılığının Tükenişi ve Sosyalist Aydınlanmacılık" yazıları ile başlanabilir. Komünistlerin Aydınlanma mücadelesinde bugün, özel olarak da Türkiye'de, dinci gericiğe karşı tavır ve dinin toplumsal rolünün doğru kavranması temel bir öneme sahiptir. Özgür Şen'in Türkiye'de Laiklik ve Sol adlı kitabı bu açıdan temel bir eser olarak nitelendirilebilir. Dinin toplumsal rolünü kavramak açısından önerebileceğimiz bir diğer kitap, İlker Belek tarafından kaleme alınmış olan Dinin Toplumsal Kökenleri. Türkiye'de Aydınlanma ve din konusu söz konusu olduğunda mutlaka okunması gereken bir isim 1990 yılında yazdıklarından dolayı dinci gericiler tarafından katledilen Turan Dursun. Turan Dursun demişken Asaf Güven Aksel'in soL Haber Portalı'nda Turan Dursun'u anarken Türkiye'de Aydınlanmayı da yerli yerine oturttuğu "Aydınlanma Yaşamsal Önemdedir" başlıklı yazısını da ekleyelim.

Son olarak mutlaka anmamız gereken bir diğer isimle bitirelim: Aziz Nesin. Nesin'in anıları, Türkiye'de Aydınlanma mücadelesi veren aydını anlayabilmek açısından birebirdir. Anılarla başlamışken, Aziz Nesin'in Türkiye toplumunu anlamak açısından vazgeçilmez nitelikteki öykü ve romanları ile devam etmemek olmaz tabii. Bu arada yine Asaf Güven Aksel'in kaleminden Boyun Eğme'nin 12. sayısında yayınlanmış olan "Aydınlanmış halk olarak Aziz Nesin" yazısını da unutmayalım.

■ Leman Adalı

Okuma listesi

- İlker Belek, **Dinin Toplumsal Kökenleri**, YazılamaYayınevi, İstanbul, 2015.
- Turan Dursun, **Tabu Can Çekişiyor: Din Bu**, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2000.
- John Locke, **Hükümet Üzerine İkinci İnceleme**, Çev: Fahri Bakırcı, Babil Yayıncılık, 2004, Ankara
- Karl Marx ve Friedrich Engels, **Komünist Manifesto**, YazılamaYayınevi, İstanbul, 2015.
- Aziz Nesin, **Bir Sürgünün Anıları**, Nesin Yayınevi, İstanbul, 2009.
- Aziz Nesin, **Böyle Gelmiş Böyle Gitmez**, 3 cilt, Adam Yayınları, İstanbul, 1998.
- Marx, Engels, Lenin, **Marksist Felsefe Kılavuzu**, Çev: Mesut Odman, Yazılama Yayınevi, İstanbul, 2015.
- Jean-Jacques Rousseau, **İnsanlar arasındaki eşitsizliğin kaynağı**, Çev: Rasih Nuri İleri, Say Yayınları, İstanbul, 2009.
- Özgür Şen, **Türkiye'de Laiklik ve Sol**, Yazılama Yayınevi, İstanbul, 2014.
- Alaeddin Şenel, **Siyasal Düşünceler Tarihi**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2011.
- Voltaire, **Candide ya da İyimserlik**, Çev: Nahid Sırrı Örik, Sosyal Yayınlar, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 2002.
- **"Dinselleşme ve Komünistler"**, TKP 11. Kongre Raporu
- **"Burjuva Aydınlanmacılığının Tükenişi ve Sosyalist Aydınlanmacılık"**, Gelenek, 83. sayı, Şubat 2005.

CHP varken AKP'ye gerek yok

Özgür Şen

AKP'nin savaş siyasetine açıkça destek veren, Suriye'nin top ateşine tutulmasını onaylayan Deniz Baykal, CHP'yi bağlamaz denebilir. Bu isim uzun yıllar partiye başkanlık yapmış olsa dahi bu doğrudur. Baykal, parti içinde AKP'ci fikirlerine iddia edilenden daha fazla yandaş bulabileceği görünse de, son çıkışıyla kendisini CHP'den ayırmıştır. Peki ama Baykal'ın kendisini ayırdığı CHP nedir?

Hemen ertesi gün Kılıçdaroğlu'nun ifade ettiği gibi Suriye içinde tampon bölge kurulması önerisini destekleyen bir parti midir mesela?

Ama bu durumda, tampon bölgenin AKP'nin önerisi olduğunu iyi bilen Kemal Bey'in, Deniz Baykal'ı AKP'ye can simidi uzatmakla eleştirmesinin bir anlamı kalıyor mu?

AKP'nin savaş senaryosunun bir parçası olan tampon bölge önerisi ve uçuşa yasak bölge sevdası, Suriye topraklarına obüslerle saldırmanın ya da kara müdahalesi için hazırlık yapmanın bir uzantısı. Türkiye göçmenler için sınırını biraz geri çekerek geçici bölgeler yaratıyor zaten ama Türkiye'nin askerleriyle Suriye'ye yerleşmeden, başka bir ülkenin topraklarını işgal etmeden bahsedilen tampon bölgeyi kurması mümkün değil. Başta Kemal Bey olmak üzere, CHP kurmaları tampon bölgeye destek vermenin AKP'nin savaş politikasına destek vermek olduğunun farkında değiller mi? Farkındalar. O halde Deniz Baykal'a niye kızıyorlar?

Baykal'ın açıklamalarındaki pespaye mezhepçilik mi Kemal Bey'i kızdırıyor? Keşke öyle olsa... Keşke Kılıçdaroğlu AKP'nin müdahalesini Suriye Aleviliğine karşı düşmanlıkla meşrulaştırmaya çalışan Baykal'ın karşısına, siyasette mezhepçiliği, dinsel söylemi mahkum eden bir söylemle çıksa.

Ama daha bir süre önce parti sözcülerinin dinsel kökeni konusunda spekülasyon yapan anlayışı karşısına almayan, üstelik bu gazetelerin okuyucusuna ve hitap kitlesine şirin görünmek için fırsat kaçırmayan Kılıçdaroğlu bunu nasıl yapsın...

Hem bunu yapacak olan bir siyasetçinin Cuma genelgesine muhalefet etmesi, zorunlu din derslerine cephe alması, Diyanet'in tasfiye edilmesi için mücadeleye girmesi, buna benzer her örnekle kavga etmesi gerekirdi.

Bir tanesini bile yapmıyor oluşları raslantı değil. Bir tanesini yapan hepsini yapmak zorunda çünkü.

Dahası dinselleşmeye karşı çıkamayanın, laiklik için mücadele etmeyen AKP'nin savaş sevdasının karşısına çıkamayacak olması da siyasetin bir kuralı. Bunların hepsi bir bütün. Bu bütünün ismi de AKP Türkiye'si.

CHP de bunu biliyor ne yazık ki. Cumhuriyetin kurucu partisi AKP'nin yaratmaya çalıştığı bu yeni ülkenin sosyal demokratını oynamaya dünden razı. En baştan devirmesi gereken Anayasa masasını kendisinin değil AKP'nin devirdiğini anlatmaya çalışan bir parti bu! Kimin ne kadar "milli" olduğu tartışmasının AKP'nin yarattığı Türkiye'ye bağlılık yarışmasına dönmesine ramak kaldığı bir ülkenin ana muhalefet partisi...

CHP olan biteni fark edemeyecek bir parti değil. Dinselleşmeyi de, AKP'nin Batılı güçlerle girdiği ilişkilerin dinamiklerini de, piyasanın ve patronların artan gücünü de biliyorlar ve bunları veri olarak kendilerine böyle bir ülkede yer arıyorlar. CHP bu ve asla değişmeyecek.

Asıl soru ise CHP'nin bildiğini CHP'lilerin ne kadar bildiği. Kendisini CHP'li gören ya da bir şekilde CHP'ye oy veren insanların tamamının böyle bir Türkiye'ye onay vermesi mümkün değil çünkü.

CHP'nin bildiğini CHP'lilerin de bilmesi ve bu bilinçle tavır almaları gerekmiyor mu artık? Nasıl bir Türkiye'de yaşamak istiyorlarsa ona göre hareket etmelerinin vakti gelmedi mi?

"Azez Halep hattını açık tutmak için Türkiye'nin bombalama hakkı vardır. Şu anlık bu bombalamaların etkili olduğu anlaşılıyor. Güneyden Halep'e sızma planı olduğu anlaşılıyor. Halep Sünni İslam kentidir."

Deniz Baykal, CHP Eski Genel Başkanı

"Esad rejimi ve onun kuklası olan PYD'ye angajman kuralları gereği mukabelede bulunuyoruz. Güya barışa doğru gideceğiz derken, Türkiye'nin Halep'e doğru koridoru kapansın istiyorlar. Halep'in o yiğit insanların açlığa da direnebileceklerini hesap etmiyorlar. Sonunda zafer mutlaka inananların olacaktır."

Ahmet Davutoğlu, Başbakan

16 ŞUBAT 2016

KOMÜNİSTLERİN YANITIDIR:

LAİKLİKLE, KARDEŞLİKLE, HALK İRADESİYLE SAVAŞIYORSUNUZ!

Mezhepçi, şeriatçı, Osmanlı özentisi diktatörün başımıza musallat edilmesinde ilk elden rol oynadı.

"Türkiye laikdir, laik kalacak" sloganları atılırken miting kürsülerinde o vardı. Açıklamalar yapıyor, mecliste esip gürlüyordu.

Artık bu sloganlar atılmıyor. Kürsüde o olmadığı için değil. Türkiye artık laik değil.

Ve adım adım bir şeriat devleti haline getirilmek istenen Türkiye Cumhuriyeti, savaş isteyenlerce, savaş kışkırtıcıları tarafından yönetiliyor.

Bu savaşın hedefi de aslında Halep değil. Suudi prensleriyle, halkı soyarak zenginliğine zenginlik katan petrol şeyhleriyle birlikte girdikleri savaşın asıl alanı Suriye değil.

Verdikleri savaş Türkiye içindir. İslam ordularının fethetmesi istenen Halep değil, Türkiye'dir. Kendi topraklarımızdır.

"Azez Halep hattını açık tutmak"tan söz ediyorlar. Bu hattın Halep halkına yiyecek gittiğini, ilaç gittiğini sanan kaldı mı! Bu hattın Suriye'de savaşan cihatçılara roketler

gidiyor, havan toplan gidiyor.

"Türkiye'nin Halep'e doğru koridoru"ndan söz ediyorlar. Suriye sınırında yasalar ve uluslararası hukuka uygun şekilde çalıştırılan gümrük kapısı mı kaldı! Türkiye ile Halep arasında meşru bir bağlantı yok ki!

Türkiye'nin uluslararası güçlere, Rusya'ya, ABD'ye kafa tuttuğunu söylüyorlar. "Suriye'ye kara harekâtına hazırız, ABD'nin onayını bekliyoruz" diyenlerin "milli hükümet" olduğuna inanmamız mümkün değil ki!

Mesele Suriye meselesi değildir. Mesele Kürt meselesi de değildir.

Türkiye tarafından AKP emriyle ateşlenen obüsler, havan toplan, roketler...

Bunlar Halep'teki Kürt güçlerini vurmuyor.

Türkiye'de artık son mevzilerini savunmaya çalışan laikliği vuruyor, kardeşliği vuruyor, bağımsızlığı vuruyor.

"Baykal da savaşa destek verdiği göre artık başlayabiliriz" diye düşünenlere bu mevzilerin kolay düşmeyeceğini göstermek de bize düşüyor.

iletisim@kp.org.tr

www.kp.org.tr

/kpninsesi

KOMÜNİST PARTİ